

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Constitutiones Variorum Pontificum in præcedentibus Editionibus
desideratas, summoque studio hinc inde conquisitas complectens

Luxemburgi, 1741

Clemens V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74452](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74452)

ANNO
1305.

suprà dictam, votis tuis annuimus, & tuas petitiones, quantum cum Deo possumus, favorabiliter exaudimus. Dudum siquidem Bonifacius Papa VIII. Prædecessor noster certis ex causis provisiones omnium Cathedralium Ecclesiarum & Regularium tunc in Regno vacantium, vel quas tunc vacare contingeret, dictæ sedis dispositioni reservare duxit, districtius inhibendo omnibus ad quos jus eligendi, postulandi Prælatos in ipsis desideriis, aut confirmandi electiones, vel admittendi postulationes, vel alias earundem Ecclesiarum provisio, vel quævis alia dispositio pertineret, hujusmodi electionibus, postulationibus, confirmationibus, admissionibus, & provisionibus, & quibuscumque dispositionibus istarum Ecclesiarum se intromitteret reservatione durante quoquo modo præsumerent; ac de cætero decrevit ex tunc irritum & inane si fecus super hoc à quoquam fuerit scienter, vel ignoranter attentatum. Nos autem celsitudinis regalis obentu, pro cuius parte super hoc nobis extitit supplicarum reservationem, inhibitionem & decretum hujusmodi Apostolica auctoritate revocamus. Volentes ut prædicti omnes hujusmodi jure illis competente, cum tempus ingruerit, utantur liberè, sicut prius nihilominus provisiones ac confirmationes electionum factæ post reservationem, inhibitionem, & decretum prædictum in dictis Ecclesiis, dummodo alias Canonice fuerint, plenam obtineant firmitatem. Nec electiones, & postulationes factæ postmodum in prædictis Ecclesiis ex eisdem reservatione, inhibitione, ac Decreto, quin debitum sortiantur effectum, possint quomodolibet impediri.

Datum Viterbii 14. Kalendas Maji: Pontificatus nostri anno primo.

CLEMENS QUINTUS,
PONTIFEX CXCVII.

ANNO DOMINI MCCCIV.

Clemens Vasco, prius Bertrandus Agoutius, anno 1305. Lugduni coronatus est, ubi muri ruinâ Johannes Dux Britannia, Galliardus Papæ Frater oppressi, Philippus Pulcher, & Carolus Valefius lesi: Diadema Pontifici excusum est, ingentis pretii gemmâ amissâ. Hic sedem Apostolicam Româ Avenionem transtulit; Mox Viennæ Concilio habito excidium Templariorum decretum, Crux in Valdenses assumpta, Reformatio Ecclesiæ tentata. Tandem deceffit anno 1314. (*Magni Bullarii Romani Tom. I. hujus Editionis Luxemb. 1727. fol. 184.*)

I.
Ex Archiv.
Angl. Rimer
Tom. 2.
p. 277.

Bulla Angliæ Regi de Provisione pro suo Nepote: anno 1305.

CLEMENS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio Eduardo Regi Angliæ illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Habet in te Fili carissime, firma spei nostræ fiducia, quod, ad nos & Romanam Ecclesiam habens reverentiam filialem, ea quæ nostro grata sunt animo, placida tuis votis accedant, & illa intentis studiis ac plenis affectibus prosequaris.

Nuper siquidem Ecclesia de Maniffestro Conventren. & Lichefelden. Dioc. per resignationem ejusdem Ecclesiæ Rectoris vacante nos, volentes ut ipsa Ecclesia tali committeretur personæ, cujus industria salubria in spiritualibus & temporalibus suscipere incrementa, eandem Ecclesiam dilecto filio Raymundo sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diacono Cardinali, Nepoti nostro, tunc in minori officio constituto, duximus conferendam. Quare celsitudinem Regiam rogamus & hortamur attentius, quatinus vota tua in hac parte nostris confirmans affectibus, hujusmodi collationem nostram, etiam si Ecclesia ipsa ad dispositionem tuam forsitan pertinere, ratam habens & gratam pro reverentia Apostolicæ sedis & nostra, velis hac vice æquo animo tolerare; per quam nec volumus, nec intendimus juri tuo, si quod in collatione, vel alia dispositione ipsius Ecclesiæ habere dignosceris imposterum derogare. Et si de præfata Ecclesia alteri forsan tua serenitas providisset, provisionem imitare velis eandem, ipsumque nepotem nostrum in possessione pacifica ejusdem Ecclesiæ tue potentia brachio, prout opportunum extiterit, protegas & defendas. Præterea, cum idem Nepos noster pro adipiscenda possessione Prioratus de Orthingham, sive Selle. Dunelmen. Dioc. per nos nuper sibi collatis, ad partes Angliæ Procuratores suos transmittat ad præsens, Celsitudinem Regiam iterato rogamus quatinus, quod Prioratus ejusdem possessionem pacificam valeat obtinere, Procuratoribus ipsis assistas favoribus opportunis. Sic igitur in hujusmodi nostrarum precum exauditione te nobis exhibeas liberalem, quod sinceritatem devotionis, quam ad nos & Apostolicam sedem te habere confidimus, valeamus cum gratiarum actionibus commendare.

Datum Lugdun. 6. Calendas Jan. Pontificatus nostri anno primo.

Ad Angliæ Regem, ne Nunciis Pontificiis molestias inferat: anno 1306.

CLEMENS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio Eduardo Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Clarissimè patere consuevit operibus, nosque sine ulla dubitatione tenemus, quod eximia devotionis ad eum & Apostolicam sedem claritate præfulgidus, Ecclesiæ Romanæ commoditates & necessitates prudenter advertens, suis profectibus desideranter intendis, & studio sollicitudinis operosæ, ac intento prosequeris animo, quæ Apostolicæ sedi placitura, & profutura cognoscis: Prudentia Regia, præsertim in Regno tuo, diligenter evitans, quæ ipsis Ecclesiæ ac sedi ad displicentiam, vel dispendium redundarent. Profecto magnificentiam tuam Apostolicis litteris alias rogasse meminimus, ut dilectis filiis magistris, Guilielmo Testa Archidiacono. Aranan. in Ecclesia convenarum, & Guilielmo Geraldii, Canonico Rothomagen. Capellanis & Nuntiis nostris in Anglia, quos ad partes illas pro certis nostris, & dictæ sedis negotiis duximus destinandos, cum opus esset,

ANNO
1306.

II.
Ex Archiv.
Angl. Rimer
Tom. 2.
pag. 1017.

ANNO
1306.

Regio favore dirigeres, & fovetes, ad ipsa negotia prospere prosequenda; super quo te promptum & benevolum, liberalitate Regia obtulisti.

Verum cum sicut nuper ex ipsorum Nuntiorum insinuatione percepimus, officiales, vel Gentes Regii eosdem Nuncios in exequendis aliquibus, quæ ipsis fuere commissa, & præsertim in percipiendis fructibus, Prioratus de Mortona, prope London. nunc vacantis, præter tuam, ut creditur, conscientiam impediant, ut perturbent, pro eorum libito voluntatis, Celsitudinem Regiam iterato rogamus & hortamur attente, quatinus efficaciter provideas, & liberaliter facias, ut impedimenta tollantur hujusmodi, & talia vel similia de cætero non contingant. Favorem Regium exhibendo prælibatis nuntiis, & habendo eos in his, & in aliis per te, ac tuos, cum opus fuerit & ad te, ac ipsos recursum habuerint, taliter commendatos, quod spes de tuis obtenta virtutibus, continuata operum perceptione concresecat, nosque magnificentiam tuam dignis in Domino laudibus commendemus. Datum Burdegalis 6. Calendas Septembris Pontificatus nostri anno primo.

III.
Ex Archiv.
Reipubl.
Genèv.

Bulla quâ, postulante Episcopo Gebennense, Quæstiores nominat qui ejus Diocesim inspiciant, reditusque annuos percipiant, cum supra dictus Episcopus ipsemet propter bellum percipere nequeat: anno 1306.

CLEMENS EPISCOPUS,

*Servus Servorum Dei, dilectis Filiis . . .
Priori sancti Johannis & . . . . . Can-
tori Gebennensi, ac . . . . . Præposito
Montisionis Sedunensis diocesis Ecclesia-
rum salutem & Apostolicam benedictionem.*

EX devotionis Venerabilis Fratris nostri A. Episcopi Gebennensis provenit meritis, ut illa libenter cum gratia foveamus, quæ suis necessitatibus esse dignoscitur opportuna. Sane petitio ipsius Episcopi nobis exhibita continebat, quod ipse propter guerrarum discrimina quæ in sua diocesi invalescunt, eandem non audeat diocesim personaliter visitare, quodque ipse hujusmodi occasione guerrarum magnam partem reddituum suorum amisit, & insuper ad defensionem jurium Ecclesiæ suæ Gebennensis sollicitè & ferventer intendens, pro defensione jurium eorundem quoddam castrum ædificare incepit, opere plurimum sumptuoso, quod consummare non potest, nisi nostro ei super hoc auxilio succurratur.

Nos itaque eidem Episcopo super hoc paterno compatientes affectu, & volentes ei in hac parte utiliter subvenire, ejus supplicationibus inclinati, sibi quod Ecclesias monasteria, & ecclesiastica loca suæ civitatis & diocesis, & personas eorum, per aliquem discretum virum quem ad hoc duxerit assumendum, quotiens tempus visitationis ingruerit usque ad triennium visitare, ac procuraciones ratione visitationis hujusmodi sibi debitas ab ecclesiis monasteriis, locis & personis prædictis taliter visitatis valeat recipere moderatas in pecunia numerata, qualibet constitutione contraria non obstantes, auctoritate litterarum nostrarum duximus indulgendum.

Quo circa discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios facia-

tis auctoritate nostra juxta hujusmodi concessio- nis nostræ tenorem, illum quem idem Episcopus ad hujusmodi visitationis officium duxerit, ut præmittitur, deputandum, ad illud admitti sibi que procuraciones prædictas per idem triennium integrè exhiberi.

Non obstantibus constitutione hujusmodi, seu si aliquibus à sede Apostolica sit indultum quod interdici suspendi vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Datum Lugduni, Id. Januar. Pontificatus nostri anno primo.

Dinus G.

Anglorum Regi pro Captione Templariorum uno die faciendâ, eodem modo quo Rex Franciæ processerat: anno 1307.

CLEMENS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei carissimo in Christo filio, E. Regi Angliæ illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

PASTORALIS præminentia solo disponente illo qui cuncta disponit, licet immeriti, præfidentes hoc præcipue ferventer appetimus, hoc votis ardentibus affectamus ut excullam à nobis negligentia somno, circa Gregis Dominici custodiam, submovendo noxia, & agendo profutura, animas Deo lucrifacere, sua nobis cooperante gratia valeamus. Sane dudum, circa promotionis nostræ principium ad apicem Apostolicæ dignitatis, ad nostrum quadam levi suggestionem pervenit auditum, quod abolim de statu Sathanæ in Templariorum ordine, sparso pestiferi generis semine, subrexit ex illo mēsis odibilis, fructus pestiferos ex sui natura producents, viz. quod Templarii sub religionis pallio militantes exterius, in Apostasia perfidia intus vixerunt hætenus in destabili hæretica pravitate. Cæterum, nunc attendentes quod ordo ipsorum longis retro temporibus multæ refulsit nobilitatis gratia & decoris, ac magna fidelium devotio diu viguit apud eos, quodque tunc nullam audiveramus super præmissis suspicionem, vel infamiam contra ipsos & nihilominus quod à suæ Religionis exordio portaverunt publice signum crucis corpora exponentes & bona contra inimicos fidei pro acquisitione, retentione, ac defensione Terræ Sanctæ, Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi pretioso sanguine consecrata, suggestioni prædictæ nolimus aures credulas exhibere. Verum postea auribus carissimi in Christo Filii nostri Philippi Reg. Franc. illustris insonuit, quod singuli fratres dicti Ordinis in sui professione cum ordinem ipsum ingrediuntur expressis verbis abnegant Dominum Jesum Christum, nec non idolum adorant in suis capitulis, & alia nefanda committunt quæ ob ruborem exprimendi subicimus ad præsens. Propter quod idem Rex ad requisitionem Inquisitoris hæreticæ pravitatis in Regno suo generaliter à sede Apostolica deputati, de Prælatorum, Baronum, ac aliorum sapientum deliberatione solenni, Magistrum majorem, & alios singulares personas dicti Ordinis, quæ tunc erant in Regno suo, una die cum magna excogitata diligentia capi fecit, Ecclesiæ judicio præsentandas, & eorum bona mobilia & immobilia

ANNO
1307.

IV.
Ex Archiv.
Angliæ Ri-
mer Tom. 3.
pag. 30.

salvæ

ANN O
1307.

salvæ custodiæ assignari pro terra sancta, si dictus ordo damnetur, alioquin, pro ipso ordine fideliter conservanda. Deinde præfatus Magister dicti Ordinis spontante confessus est palam, præsentibus majoribus Personis Ecclesiasticis Parisiis, Magistris in Theologia & aliis, corruptionem erroris abnegationis Christi in Fratrum professionibus contra primam institutionem ordinis præfati, instigante Sathana introductam. Quamplurimi etiam Fratres dicti Ordinis, ex diversis partibus dicti Regni Francorum dicta scelera sunt confessi, veram & non simulatam agentes penitentiam de commissis, prout hæc dictus Rex nobis per suas litteras intimavit, & ad nos etiam postmodum pervenerunt, fama publica deferente. Nos quoque Fratrem unum militem dicti ordinis, magnæ generositatis & auctoritatis virum, super pravitate jam dicta personaliter examinavimus, qui dictum facinus abnegationis Jesu Christi, in ingressu dicti ordinis à se commissum, spontè confessus fuit plenariè coram Nobis. Et adjecit se vidisse, quod quidam nobilis in præsentia ducentorum Fratrum, vel plurium dicti Ordinis, inter quos erant centum milites, vel circa, ultra mare, viz. in Regno Cypri, per præfatum magistrum dicti ordinis in capitulo suo in fratrem Templi receptus fuit. Et ibi, in dictorum magistris & fratrum præsentia, idem nobilis, ad mandatum ipsius magistris, dictum facinus in sua receptione commisit. Ex quibus, si in agro plantationis dicti ordinis, qui ager putabatur esse virtutum, & grandis sublimitatis speculo prælucebat, diabolica, quod abli: sine femina turbata, gravi nostra viscera commotione turbantur. Sed, si præmissa veritate non nitantur, ea comperta, cessabit turbatio, & secundum Deum jucunditas orietur; unde ad investigandum veritatem hujusmodi sine mora proponimus intendere, & quantum Deus dederit, efficaciter vigilare. Ea propter, quia sicut insinuatione multorum accepimus, super prædictis criminibus contra Templarios ipsos fama, seu verius infamia quasi continuo suscipit incrementum, & ob hoc urget nos conscientia, ut in his officii nostri debitum exequamur. Magnitudinem regiam requirimus rogamus & hortamur attentè quatinus quam citius, post receptionem præsentium, commode poteris, prædictis omnibus intenta meditatione pensatis, sic prudenter, sic caute, sic secretè, de sapientum secretariorum tuorum consilio, studeas ordinare, quod omnes, & singulos Templarios Regni tui, & alios, qui reperientur in eo, & eorum bona mobilia & immobilia per bonas personas, omni, maxime quo ad bona ipsa, suspitione carentes, meliori modo, quo fieri poterit, capi facias uno die: Personas eorum faciens, donec tuæ magnificentia scribamus aliud, nostro & sedis Apostolicæ nomine, in locis tutis sub fida custodia detineri. Bona verò ipsorum mobilia & immobilia aliquibus bonis personis, de quibus non sit verisimile quod in his, vel in similibus velint fraudem aliquam adhibere, facias commendari nostro nomine fideliter conservanda, quousque per nos aliud fuerit ordinatum. Quæ quidem personæ de dictis bonis omnibus & singulis teneantur in præsentia fratrum quorumlibet domorum dicti ordinis, & aliarum plurium bonarum Personarum, & maxime dictis domibus vicinarum, inventaria facere, & cum tempus fuerit, plenam de ipsis reddere rationem. Quarum personarum depositarium propter honorem

tuum, ut melius negotium sine bonorum dirptionis & dissipationis suspitione procedat, nullæ sint de tuis officialibus servientibus quibuscumque. Provisurus quod Terræ, ac Vineæ Templariorum ipsorum, eorum expensis, more solito excolantur, ut bona ipsa dictis Templariis, si reperiantur innocentes, alioquin pro terra sancta integrè conserventur. Taliter te super his habiturus quod exinde, præter humanæ laudis præconium apud Deum, cujus in hac parte negotium agitur, gratiæ tibi proveniat incrementum: & nihilominus ex hoc nostram, & Apostolicæ sedis gratiam plenius merearis. Quicquid autem super præmissis fieri jusseris, & quicquid fuerit executioni mandatum nobis, quod celerius fieri possit, tuis literis intimare procuret.

Datum Pictavii, 10. Calendas Dec. Pontificatus nostri anno tertio.

Bulla quæ tangit crimina Templariorum confessa, jubetque inquiri super articulis transmissis: anno 1307.

C L E M E N S E P I S C O P U S,

Servus Servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Narbonensi, ac Bajocensi, Mimatensi & Lemovicensi Episcopis & dilectis Filiis Magistris Mattheo de Neapoli Majoris Caleti Rhotomagensi, Notario nostro, Joanni de Mantua Tridentinensi, Joanni de Montelauro Magalonensi Archidiaconis, ac Guilelmo Agarin præposito Aquensi &c. salutem & Apostolicam benedictionem.

Faciens misericordiam cum servo suo Dei Filius Dominus Jesus Christus, ad hoc nos voluit in specula eminenti Apostolatus assumi ut gerentes licet immeriti vices ejus in Terris in cunctis nostris actibus & processibus ipsius vestigia, quantum poterit humana fragilitas, imitemur.

Sanè dudum circa promotionis nostræ ad apicem summi Apostolatus initium, etiam antequam Lugdunum, ubi recepimus nostræ coronationis insignia, veniremus; & post etiam tam ibi quam alibi secretò quorundam nobis insinuatio intimavit, quod Magister, Præceptores, & alii fratres ordinis militiæ Templi Hierosolomitani & etiam ipse ordo, qui ad defensionem patrimonii ejusdem Domini nostri Jesu Christi fuerant in transmarinis partibus deputati, contra ipsum dominum in scelus Apostasiæ nefandum, detestabile idololatriæ, vitium execrabile Sodomorum, & hæreses varias erant lapsi: quia verò non erant verisimilia, nec credibile videbatur, quod viri tam religiosi, qui præcipue pro Christi nomine suum sæpe sanguinem effunderent ac personas suas mortis periculis frequenter exponere credebantur, quique multa & magna tam in divinis officiis, quam in jejuniis & aliis observantiis devotionis signa frequentius præstebant, suæ sic esse salutis immemores, quod talia perpetrarent, hujusmodi insinuationi ac delationi ipsorum ejusdem domini exemplis & canonicæ scripturæ doctrinis edocti autem nolimus inclinare.

Deinde verò carissimus in Christo filius noster Philippus Rex Francorum illustris, cum

fuerant

ANN O
1307.

V.

Ex Cod. Diplom. Leibnizii Mant. Pars 2. p. 78.

ANNO
1307.

fuerant eadem facinora nuntiata, non typo avaritiæ, cum de bonis Templariorum nihil sibi vindicare vel appropriare intendat, imò ea nobis & Ecclesiæ per deputandos à nobis administranda, gubernanda, conservanda, & custodienda liberaliter ac devotè in regno suo dimisit manum suam totaliter inde amovendo, sed fidei orthodoxæ fervore, suorum progenitorum vestigia clara sequens, accensus de præmissis quantum licere potuit se informans ad instruendum & informandum nos super his multa, & magnas nobis informationes per suos nuntios & literas destinavit. Infamia verò contra Templarios ipsos increbrescente validius super sceleribus ante dictis, & quia etiam quidam miles ejusdem Ordinis magnæ nobilitatis nec levis opinionis in dicto ordine habebatur, coram nobis secreto juratus deposuit quod in receptione Fratrum præfati ordinis hæc consuetudo vel verius corruptela servatur, quod ad recipientes vel ab eo deputati suggestionem qui recipitur, Jesum Christum negat & super crucem sibi ostensam sput in vituperium Crucifixi, & quædam alia recipiens & receptus, quæ licita non sunt, nehumanæ conveniunt honestati, prout ipse tunc confessus extitit coram nobis, vitare nequivimus urgente nos ad id officii nostri debito, quin tot & tantis clamoribus accommodaremus auditum.

Sed cum demum fama publica deferente & clamorosa insinuatione dicti Regis, nec non & Ducum, Comitum & Baronum, & aliorum nobilium, clerique & populi dicti Regni Francorum, ad nostram propter hæc tam per se, quam per Procuratores & Syndicos præsentiam venientium, quod dolentes referimus, ad nostram audientiam pervenisset, quod Magister, Præceptores, & alii Fratres dicti ordinis & ipse ordo præfatis & pluribus aliis erant criminibus irretiti & præmissa per multas confessiones, attestationes, & depositiones præfati Magistri & plurium præceptorum & fratrum Ordinis prælibati, coram multis prælatis & hæreticæ pravitate inquisitore in Regno Francia factas, habitas & receptas & in publicam scripturam redactas, nobisque & fratribus nostris ostensas probata quodammodo viderentur, ac nominis fama & clamores prædicti in tantum invaluisse ac etiam ascendissent tam contra ipsum ordinem, quam contra singulas personas ejusdem, non sine gravi scandalo præteriri non poterat, nec absque imminente periculo tolerari: Nos illius, cujus vices licet immeriti in terris gerimus, vestigiis inherentes ad inquirendum de prædictis ratione prævia duximus procedendum, multosque de præsentibus presbyteris & militibus & aliis Fratribus dicti Ordinis reputationis non modicæ, in nostra præsentia constitutos, præfatis ab eis juramento, quod super præmissis meram ac plenam nobis dicerent veritatem super præmissis interrogavimus & examinavimus usque ad numerum septuaginta duorum, multis ex fratribus nostris nobis assistentibus, diligenter eos eorumque confessiones per publicas manus in authenticam scripturam redactas, illico in nostra & dictorum fratrum nostrorum præsentia, ac deinde interposito aliquorum dierum spatio in consistorio publico legi fecimus coram ipsis & eas in suo vulgari cuilibet eorum exponi, qui perseverantes in illis eas expresse & spontè prout recitæ fuerunt, approbarunt. Postquam cum Magistro & præcipuis Præceptoribus præfati Ordinis intendentes super præmissis inquirentes per nos ipsos, ipsum Magistrum & fratres terræ ultramarinæ,

Normanniæ, Aquitaniæ, Pictaviæ præceptores majores nobis Pictavia existentibus mandavimus præsentari.

Sed quoniam quidam ex ipsis sic infirmabantur tunc temporis quod impetrare (s. i. i. nerare) non poterant, nec ad nostram præsentiam quoquomodo adduci, nos cum eis scire volentes de præmissis omnibus veritatem, & an vera essent quæ continebantur in eorum confessionibus & depositionibus, quas coram inquisitore hæreticæ pravitate in Regno Francia, quibusdam præsentibus notariis publicis & multis aliis viris bonis fecisse dicebantur, nobis & fratribus nostris, per Inquisitorem sub maribus publicis exhibitis & ostensis dilectis filiis nostris Bernardo tir. S. S. Nerei & Achillei & Stephano tir. S. Cyriaci in Thermis Presbyteris & Landulpho S. Angeli Diacono Cardinalibus, de quorum prudentia, & fidelitate indubitam fiduciam obtinemus, commisimus & mandavimus, ut ipsi cum præfato Magistro & Præceptoribus inquirerent tam contra ipsos & alios singulares dicti Ordinis generaliter quam contra ipsum Ordinem super præmissis cum diligentia veritatem, & quicquid super præmissis his invenerint, nobis referre atque confessiones & depositiones per manum publicam in scriptis redactas nostro Apostolatu deferre ac præsentare curarent, eisdem magistro ac præceptoribus absolutionis beneficium à sententia excommunicationis, quam pro præmissis, si vera erant, incurrerent, si absolutionem humiliter & devotè peterent, ut debebant, juxta formam Ecclesiæ impensuri. Qui Cardinales ad ipsos Magistrum & præceptores personaliter accedentes eis sui adventus causam exposuerunt. Et quoniam tam personæ, quam res ipsorum & aliorum Templariorum in Regno Francia consistentium in manibus nostris erant, quod liberè absque metu cujusquam plenè, ac pure super præmissis omnibus ipsis Cardinalibus dicerent veritatem, eis auctoritate Apostolica injunxerunt. Qui magister, & præceptores Francia ultramarinæ, Normanniæ, Aquitaniæ atque Pictaviæ coram ipsis tribus Cardinalibus, & præsentibus quatuor tabellionibus publicis, & multis aliis bonis viris ad Sancta Dei Evangelia ab eis corporaliter tacta præfatis juramento, quod super præmissis omnibus meram & plenam dicerent veritatem coram ipsis singulariter, liberè ac spontè, absque coactione qualibet & terrore depositi sunt & confessi fuerunt inter cætera, Christi abnegationem, & sputionem super crucem, cum in ordine Templi recepti fuerunt; & quidam ex eis quædam alia horribilia & in honesta confessi, quæ ut eorum ad præsens parcamus verecundiæ subticemus. Dixerunt præterea & confessi fuerunt esse vera, quæ in eorum confessionibus & depositionibus continentur, quas dudum fecerunt coram Inquisitore hæreticæ pravitate, quæ confessiones & depositiones dictorum Magistri & Præceptorum in scripturam publicam per quatuor Tabelliones publicos redactæ, in ipsorum Magistri & Præceptorum & quorundam aliorum bonorum virorum præsentia, ac deinde interposito aliquorum dierum spatio coram ipsis eisdem lectæ fuerunt, de mandato & in præsentia Cardinalium prædictorum, in suo vulgari expositæ cuilibet eorumdem, qui perseverantes in illis eas expresse ac spontè prout recitæ fuerunt, & probarunt, & post confessiones & depositiones hujusmodi, ab ipsis Cardinalibus ab excommunicatione, quam

ANNO
1307.

ANNO
1307.

pro præmissis incurrerant absolutionem flexis genibus manibusque complois, humiliter, ac devote, & cum lacrymarum effusione non modica petierunt. Ipsi vero Cardinales, quia Ecclesia non claudit gremium redeunti ab eisdem Magistro, & Præceptoribus hæresis abjurata, expressè ipsius secundum formam Ecclesiæ auctoritate nostra absolutionis beneficium impenderunt: ac deinde ad nostram præsentiam redeuntes, confessiones & depositiones prælibatorum Magistri, & Præceptorum in scripturam publicam per manus publicas, ut est dictum, redactas nobis præsentaverunt, & que cum dictis Magistro & Præceptoribus fecerunt, retulerunt. Ex quibus confessionibus & depositionibus ac relatione invenimus sæpe factos Magistram & Fratres in præmissis, licet quosdam ex eis in pluribus, & in paucioribus, graviter deliquisse. Verum quia in universis mundi partibus, per quas idem ordo diffunditur, & fratres degunt ipsius, super his non possumus inquirere per nos ipsos discretioni vestræ, de quorum circumspectione specialem fiduciam gerimus, de fratrum nostrorum consilio per Apostolica scripta mandamus, quatenus ad Senonensis Civitatis Diocesim, & provinciam personaliter accedatis, & per publicum citationis edictum per vos faciendum in locis, de quibus vobis visum fuerit expedire, vocetis, qui fuerint evocandi, super articulis, quos vobis sub Bulla nostra inclusos transmittimus, & super aliis, de quibus prudentiæ vestræ visum fuerit, expedire, inquiretis hæc auctoritate nostra contra dictum Ordinem cum diligenti veritate, quæ super præmissis inveneritis fideliter in scriptis publica manu redacta sub vestris sigillis ad nostram præsentiam delaturi seu etiam transmissuri. Testes autem si qui à vobis requisiti, seu admoniti, vel citati, ut super dictis articulis ferant veritatis testimonium coram vobis se prece, vel pretio, gratia timore odio vel amore à ferendo testimonio subtraxerint, nec non fautores, receptores, & defensores prædictorum Fratrum, qui à vobis citati vel vocati ut præmittitur coram vobis non comparuerint, eos insuper qui prædictam vestram inquisitionem directè, vel indirectè, publicè vel occultè per se vel alium seu alios vel alias quoquo modo præsumpserint impedire, per censuram Ecclesiasticam oppositione postposita compefcatis, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quod si non omnes his exequendis potueritis interesse, septem, sex, quinque, quatuor, vel tres, duo videlicet de Prælati prædictis coram altero saltem de aliis ea nihilominus exequantur.

Datum Pisævii II. Idus Augusti Pontificatus nostri anno tertio.

Isti sunt Articuli, super quibus inquiretur contra Ordinem militiæ Templi (quorum mentio in superiori Clementis Pape Bulla facta.)

Primò quod licet asserent sanctè ordinem fuisse institutum, & à sede Apostolica approbatum, tamen in receptione Fratrum dicti Ordinis, & quandoque post servabantur & fiebant ab ipsis Fratribus quæ sequuntur.

I. Videlicet quod quilibet in receptione sua, & quandoque post, vel quam citò ad hæc commoditatem recipiens habere poterat, ab-

negabat Christum aliquando crucifixum, & quandoque Jesum, & quandoque Deum, & quandoque Beatam Virginem, & quandoque omnes sanctos, & sanctas Dei, inductus seu munitus per illos qui eum recipiebant.

2. Item quod communiter Fratres hoc faciebant.
3. Item, quod major pars.
4. Item, quod dicebant & dogmatizabant receptores illis, quos recipiebant, Christum non esse verum Deum, vel quandoque Jesum, vel quandoque crucifixum.
5. Item, quod dicebant ipsi illis, quos recipiebant, ipsum fuisse falsam Prophetam.
6. Item, ipsum non fuisse passum pro redemptione humani generis, nec crucifixum, sed pro sceleribus suis.
7. Item, quod nec receptores nec recepti habebant spem salvationis habendæ per Jesum, & hoc dicebant illis, quos recipiebant, vel æquipollens, vel simile.
8. Item, quod faciebant illos quos recipiebant spere super crucem seu super signum, vel sculpturam crucis & imaginem Christi, licet interdum, qui recipiebantur, sperant juxta.
9. Item, quod ipsam crucem pedibus conculcari quandoque mandabant.
10. Item, quod eandem crucem ipsi Fratres recepti quandoque conculcabant.
11. Item, quod mingebant & conculcabant interdum, & alios mingere faciebant super ipsam crucem, & hoc in die veneris sancti aliquotiens faciebant.
12. Item quod nonnulli eorum ipsa die septimæ sanctæ, pro calcatione & mictione prædictis convenire consueverunt.
13. Item, quod adorabant quendam catum sibi in ipsa congregatione apparentem quandoque.
14. Item, quod hæc faciebant in vituperium Christi & fidei orthodoxæ.
15. Item, quod non credebant Sacramentum Altaris.
16. Item, quod aliqui ex iis.
17. Item, quod major pars.
18. Item, quod hæc receptores eorum sibi injungebant.
19. Item, quod credebant, & sic dicebatur eis, quod magnus Magister à peccatis poterat eos absolvere.
20. Item, quod Visitator.
21. Item, quod aliqui eorum.
22. Item, quod magnus Magister Ordinis prædicti hæc fuit de se confessus in præsentia magnarum personarum, antequam esse captus.
23. Item, quod in receptione fratrum dicti Ordinis, vel circa interdum recipiens & receptus aliquando se deosculabatur in ore, in umbilico seu in ventre nudo, & in ano seu spina dors.
24. Item, aliquando in umbilico.
25. Item aliquando in fine spinæ dors.
26. Item aliquando in virga virili.
27. Item, quod in receptione sua illa faciebant jurare illos, quos recipiebant, quod Ordinem non exirent.
28. Item, quod habebant eos statim pro confessis.
29. Item, quod receptiones ipsas clandestinè faciebant.
30. Item, quod nullis præsentibus nisi Fratribus dicti Ordinis.
31. Item, quod propter hoc contra dictum Ordinem vehemens suspicio à longis temporibus laboravit.

ANNO
1307.

ANNO
1307.

32. Item quod communiter habebatur.
33. Item, quod fratribus, quos recipiebant, dicebant, quod ad invicem poterant unus cum alio committeri carnaliter.
34. Item, quod hoc licitum erat eis facere.
35. Item, quod debebant hoc facere ad invicem & pati.
36. Item, quod hoc facere non erat eis peccatum.
37. Item, quod hoc faciebant ipsi vel plures eorum.
38. Item, quod aliqui eorum.
39. Item, quod ipsi per singulas Provincias habebant Idola, videlicet capita, quorum aliqua habebant tres facies, & alia unam, & aliqua cranium humanum habebant.
40. Item, quod illa Idola, vel illud idolum adorabant, & specialiter in eorum magnis capitulis & congregationibus.
41. Item, quod venerabantur.
42. Item, quod ut Deum.
43. Item, quod ut Salvatorem suum.
44. Item, quod aliqui eorum.
45. Item, quod major pars illorum, qui erant in capitulis.
46. Item, quod dicebant, quod illud caput poterat eos salvare.
47. Item, quod divites facere.
48. Item, quod omnes divitias Ordinis dabat eis.
49. Item, quod facit arbores florere.
50. Item, quod Terram germinare.
51. Item, quod aliquod caput idolorum prædictorum fingebant citra carnem seu carnem.
52. Item, quod in sui receptione singulis fratribus prædictæ chordulæ tradebantur, vel alia longitudines earum.
53. Item, quod in venerationem Idoli hæc faciebant.
54. Item, quod injungebant eis, quod dictis chordulis, ut præmittitur, se cingerent, & continuè portarent, & hæc faciebant etiam de nocte.
55. Item, quod communiter Fratres dicti Ordinis recipiebantur modis prædictis.
56. Item, quod ubique.
57. Item, quod, pro majori parte.
58. Item, quod, qui volebant prædicta in sui receptione facere, vel post interficiebantur vel carceri mancipabantur.
59. Item, quod aliqui ex eis.
60. Item, quod major pars.
61. Item, quod injungebant eis per sacramentum ne prædicta non revelarent.
62. Item, quod sub pœna mortis vel carceris.
63. Item, quod neque modum receptionis eorum revelarent.
64. Item, quod nec de prædictis inter se loqui audebant.
65. Item, quod si capiebantur, quod revelarent, morte, vel carcere affligebantur.
66. Item, quod injungebant eis quod non confiterentur aliquibus nisi Fratribus ejusdem Ordinis.
67. Item, quod Fratres dicti Ordinis scientes dictos errores corrigere neglexerunt.
68. Item, quod Sanctæ Matri Ecclesiæ nunciare neglexerunt.
69. Item, quod non receperunt ab observantia prædictorum errorum & communione prædictorum fratrum, licet facultatem habuissent recedendi & prædicta faciendi.
70. Item, quod prædicta fiebant & servabantur ultra mare in locis in quibus Magister generalis & conventus dicti ordinis pro tempore sunt morati.

71. Item, quod aliquando prædicta abnegatio Christi fiebat in præsentia Magistri & conventus prædictorum.
72. Item, quod prædicta fiebant & servabantur in Cypro.
73. Item, quod similiter citra mare in omnibus Regnis, & locis aliis in quibus fiebant receptiones fratrum prædictorum.
74. Item, quod prædicta observabantur in toto ordine generaliter & communiter.
75. Item, quod ex observantia generali & longa.
76. Item, quod de consuetudine antiqua.
77. Item, quod ex statuto Ordinis prædicti.
78. Item, quod prædictæ observantiæ, consuetudines ordinationes & statuta in toto ordine ultra mare & citra mare fiebant & observabantur.
79. Item, quod prædicta erant de punctis Ordinis introductis per errores eorum post approbationem Sedis Apostolicæ.
80. Item, quod receptiones Fratrum dicti Ordinis fiebant communiter modis prædictis in toto ordine supra dicto.
81. Item, quod Magister generalis dicti ordinis prædicta sic servari & fieri injungebat.
82. Item, quod Visitatores.
83. Item, quod Præceptores.
84. Item, quod alii Majores dicti Ordinis.
85. Item, quod ipsimet observabant prædicta hæc, & dogmatizabant fieri & servari.
86. Item, quod aliqui eorum.
87. Item, quod alium modum recipiendi in dicto ordine Fratres non servabant.
88. Item, quod non est memoria alicujus de Ordine, qui vivat, quod suis temporibus modus alius observatus fuerit.
89. Item, quod prædictum receptionis modum & supra dicta alia non servantes & servare nolentes, Magister Generalis, Visitatores, & alii Magistri dicti Ordinis in hoc potestatem habentes, graviter puniebant, quando querela deferrebat ad eos.
90. Item, quod elemosynæ in d. Ordine non fiebant, ut debebant nec hospitalitas servabatur.
91. Item, quod non reputabatur peccatum in d. Ordine per fas, aut nefas jura acquirere aliena.
92. Item, quod juramentum præstabatur ab eis, augmentum & quæstum dicti Ordinis quibuscumque modis possunt, per fas, & nefas procurare.
93. Item, quod non reputabatur peccatum propter hoc dejerare.
94. Item, quod clam consueverunt tenere sua capitula.
95. Item, quod clam ac in primo somno, vel prima vigilia noctis.
96. Item, quod clam quia expulsa tota alia familia de domo & clausuris domus, ut omnes de familia illis noctibus, quibus tenent capitula jaceant extra.
97. Item, quod clam quia sic se includunt ad tenendum capitulum, ut omnes januas domus & Ecclesiæ, in quibus tenent capitulum, ferment adeo firmiter, quod nullus sit vel esse possit accessus ad eos, nec juxta, ut possit quicunque videre vel audire de factis aut dictis ipsorum.
98. Item, quod clam adeo quod scilicet ponere excubiam supra tectum domus vel Ecclesiæ in quibus tenent capitulum, ad providendum, ne quis ad locum; in quo tenent capitulum, appropinquet.

ANNO
1307.

A N N O
1307.

99. Item, quod similem clandestinitatem observant, & observare consueverunt ut plurimum in recipiendo Fratres.
100. Item, quod error hic viget & viguit in ordine longo tempore, quod ipsi tenent opinionem & tenuere retroactis temporibus, quod magnus Magister possit absolvere Fratres Ordinis à peccatis etiam non confessatis, quæ confiteri propter aliquam erubescientiam aut timorem penitentiae injungenda infligenda omiserunt.
101. Item, quod magnus Magister hos prædictos errores confessus est ante captionem, sponte coram fide dignis clericis & laicis.
102. Item, quod præsentibus Majoribus Præceptoribus sui Ordinis.
103. Item, quod prædictos errores tenent & tenuerunt, nedum hæc opinantes & tenentes de magno Magistro, sed de cæteris Præceptoribus Ordinis, Visitatoribus maxime.
104. Item, quod quidquid magnus Magister maxime cum Conventu suo faciebat, ordinabat, aut statuebat totus Ordo tenere & observare habebat, & etiam observabat.
105. Item, quod hæc potestas sibi competebat & in eo resederat ab antiquo.
106. Item, quod tanto tempore duraverant supra dicti pravi modi & errores, quod Ordo in personis poruit renovare semel, bis vel pluries tempore introductorum seu observatorum prædictorum errorum.
107. Item, quod omnes vel quasi duæ partes Ordinis scientes dictos errores corrigere neglexerunt.
108. Item, quod non recesserunt ab observantia prædictorum errorum & communione dictorum Fratrum, licet facultatem habuissent recedendi & prædicta faciendi.
109. Item, quod propter prædicta & singula grandia scandala contra dictum Ordinem sunt exorta in cordibus sublimium personarum, etiam Regum, & Principum & ferè totius populi Christiani Generata.
110. Item, quod multi fratres de dicto Ordine propter fæditates & errores ejusdem ordinis exierunt, nonnulli ad Religionem aliam transeuntes, & nonnulli in seculo remanentes.
111. Item, quod prædicta omnia & singula sunt nota & manifesta inter fratres dicti Ordinis.
112. Item, quod de his est publica vox, opinio communis & fama tam inter fratres dicti Ordinis, quam extrà.
113. Item, quod de majori parte prædictorum.
114. Item, quod de aliquibus.
115. Item, quod magnus Magister Ordinis, Visitator, & magnus Præceptor Cypri, Normanniæ, Picaviæ & quam plures alii Præceptores & nonnulli alii fratres dicti Ordinis præmissa confessi fuerunt tam in judicio quam extra coram solemnibus personis, & in pluribus locis, etiam personis publicis.
116. Item, quod nonnulli Fratres dicti Ordinis tam milites, quam Sacerdotes, alii etiam in præsentia Domini nostri Papæ & Dominorum Cardinalium fuerunt prædicta vel magnam partem dictorum errorum confessi.
117. Item, quod per juramenta præstita ab eisdem.
118. Item, quod etiam in pleno consistorio recognoverunt prædicta.

Quod omnes Templarii Regni Siciliae, & eorum bona capiantur uno die, quodque ipsorum Personæ, & bona custodiantur, quodque de ipsis fuerit aliud ordinatum: anno 1307.

C L E M E N S E P I S C O P U S,

Servus Servorum Dei, dilecto Filio nobili Viro Roberto Duci Calabriae, salutem & Apostolicam benedictionem.

Pastoralis præminentiae solio, disponente illo, qui cuncta disponit, licet immeriti præfidentes; hoc præcipue ferventer appetimus, hoc voris ardentibus affectamus, ut excusso à nobis negligentiae somno, circa gregis Dominici custodiam submovendo noxia, & agendo profutura animas Deo lucrifacere sua nobis cooperante gratia valeamus. Sanè dudum circa promotionis nostræ principium ad apicem Apostolicæ dignitatis, ad nostrum quadam levi suggestionem pervenit auditum, quod ab olim de statu satanæ in Templariorum Ordine, sparsis pestiferi generis semine, subcrevit ex illo messis odibilis fructus pestiferos de sui natura producens: videlicet quod Templarii sub religionis pallio militantes exterius, in apostasie perfidia intus vixerunt hæcenus in detestabili hæretica pravitate. Cæterum tunc artedentes quod Ordo ipsorum longis retro temporibus multæ refulsit nobilitatis gratia, & decoris, ac magna fidelium devotio diu viguit apud eos, quodque tunc nullam audiveramus super præmissis suspensionem vel infamiam contra ipsos, & nihilominus quod à suæ Religionis exordio portaverunt publicè signum crucis corpora exponentes, & bona contra inimicos fidei pro acquisitione, retentione, ac defensione Terræ Sanctæ, & Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi pretioso sanguine consecrata suggestioni prædictæ aures noluimus credulas exhibere. Verum postea auribus charissimi in Christo filii nostri Philippi Regis Francorum illustris insonuit, quod singuli Fratres dicti Ordinis in sui professione, cum ordinem ipsum ingrediuntur, expressis nobis abnegant Dominum Jesum Christum, nec non idolum adorant in suis capitulis, & alia nefanda committunt, quæ ob ruborem exprimendi subicimus ad præsens. Propter quod idem Rex ad requisitiones inquisitoris hæreticæ pravitatis in Regno suo generaliter à sede Apostolica deputati de Prælatorum, Baronum, & aliorum sapientum deliberatione solemnè, magistrum majorem, & alias singulares personas dicti Ordinis, quæ tunc erant in Regno suo, una die cum magna excogitata diligentia capi fecit Ecclesiæ judicio præsentandas, & eorum bona mobilia & immobilia salvæ custodiæ assignari pro terra sancta, si dictus Ordo damnetur, alioqui pro ipso ordine feliciter conservanda. Deinde præfatus Magister dicti Ordinis spontaneè confessus est palam, præsentibus majoribus personis Ecclesiasticis Parisius, magistris in Theologia & aliis corruptionem erroris, abnegationis Christi in Fratrum professionibus contra primam institutionem ordinis præfatam instigante Sathana introductam. Quam plurimi etiam fratres dicti Ordinis ex diversis partibus dicti Regni Franciæ, dicta scelera sunt confessi, veram, & non simulatam agentes penitentiam de commissis, prout hæc dictus Rex nobis per suas literas intimavit, & ad nos etiam pervenerunt fama publica deferente. Nos

A N N O
1307.VI.
Ex Cod. Diplom. Leibnizii Mant.
Paris 2. p. 89.

ANNO
1307.

quoque Fratrem unum militem dicti Ordinis magnæ generositatis, & auctoritatis virum, super pravitate jam dicta personaliter examinavimus, qui dictum facinus abnegationis Jesu Christi in ingressu dicti Ordinis à se commissum sponte confessus fuit plenariè coram nobis, & adjecit se vidisse, quod quidam nobilis in præsentia ducentorum Fratrum vel plurium dicti Ordinis, inter quos erant centum milites vel circa, ultra mare, videlicet in Regno Cypri per præfatum Magistrum dicti Ordinis in Capitulo suo in fratrem Templi receptus fuit, & ibi in dictorum Magistri & Fratrum præsentia idem nobilis ad mandatum ipsius Magistri dictum facinus in sua receptione commisit. Ex quibus si in agro plantationis dicti Ordinis, qui ager putabatur esse virtutum, & grandis sublimationis speculo prælucebat, diabolica, quod abstet, sint semina seminata gravi nostra viscera commotione turbantur. Sed si præmissa veritate nitantur, ea comperta cessabit turbatio, & secundum Deum jucunditas orietur. Unde ad investigandam veritatem hujusmodi sine mora proponimus intendere, & quantum Deus dederit efficaciter vigilare. Ea propter quia sicut insinuatione multorum accepimus super præfatis criminibus contra Templarios ipsos fama seu verius infamia communi continuè suscipit incrementum, & ob hoc urget nos conscientia, ut in his officii nostri debitum exequamur, nobilitatem tuam requirimus, rogamus & hortamur attentè, quatenus quam citius post receptionem præsentium commodè poteris prædictis omnibus intenta meditatione pensatis, sic prudenter, sic cautè, sic secreta de sapientium Secretariorum tuorum consilio studeas ordinare, quod omnes, & singulos Templarios Domini tui, & alios qui reperiuntur in eo, & eorum bona mobilia, & immobilia per bonas personas, omni maxime quoad bona ipsa suspicione carentes, meliori modo, quo fieri poterit, capi facias uno die personas eorum faciens donec tibi scribamus aliud, nostro & sedis Apostolicæ nomine in locis tuis sub fida custodia detineri. Bona verò ipsorum mobilia & immobilia aliquibus bonis personis, de quibus non sit verisimile, quod in his, vel similibus velint fraudem aliquam adhibere facias commendari nostro nomine fideliter conservanda, quousque per nos aliud fuerit ordinatum. Quæ quidem personæ de dictis bonis omnibus & singulis teneantur in præsentia Fratrum quarumlibet domorum dicti Ordinis & aliarum plurium bonarum personarum, & maxime dictis domibus vicinarum inventaria facere, & cum tempus fuerit plenam de ipsis reddere rationem. Quarum personarum depositarum, propter honorem tuum sic melius negotium sine bonorum direptionis & dissipationis suspitione procedat nullæ sint de tuis officialibus, servientibus, vel aliis servitoribus quibuscumque. Provisurus quod terræ ac vineæ Templariorum ipsorum, eorum expensis more solito excolantur, ut bona ipsa dictis Templariis si reperiuntur innocentes, alioquin pro Terra Sancta integrè conserventur. Taliter te super his habiturus, quod exinde præter humanæ laudis præconium apud Deum, cujus in hac parte negotium agitur, gratiæ tibi proveniat incrementum, & nihilominus ex hoc nostram & Apostolicæ sedis gratiam plenius merearis. Quidquid autem super præmissis fieri jusseris, & quidquid fuerit executioni mandatum nobis quam celerius fieri possit, tuis litteris intimare procures.

Datum Pictavis 10. Decembr. Pontificatus nostri anno tertio.

ANNO
1307.VII.
Ex Cod. Diplom. Leibnizii Tom. 2.
Mant. p. 241.

Ad Philippum IV. cognomento Pulchrum Galliarum Regem: de his, quæ egerit ut Principibus Electoribus Germaniæ suaderet electionem Fratris Regis Caroli Comitis Andegavensis in Regem Romanorum: anno 1307.

C L E M E N S E P I S C O P U S .

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Francorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quia sicut pro certo speramus, mentem tuam prospera de nostræ incolumitate personæ audire delectat; tibi significavimus ad gaudium, quod licet pluries disfructi fuerimus, tamen illo faciente, qui potest, corporis incolumitate vigemus, quamvis in eo vigore non simus, in quo eramus, quando recessimus de Pictavis; cum aer locorum, per quæ transitum fecisse dignoscimur, dispositioni personæ nostræ non competat, ut credimus, sicut aer partium Pictaviensium competeat. Præterea dilecti filii Petrus Barevii Canonici Virdunensis, & Hugo de Cella miles tuus, nuper ad nostram præsentiam venientes, nobis litteras tuas, continentes inter cætera credentiam, præsentarunt, & qualiter ipsi dudum cum nostris & tuis litteris super factio electionis futuri Romanorum Regis, ad partes Alimaniæ accedentes personaliter, & qualiter in hujusmodi negotio processerant, ac venerabilis frater noster Coloniensis Archiepiscopus lætanter ipsos receperat, eique dilectum filium nobilem virum, Carolum Comitem Andegavensem, germanum tuum, in Regem Romanorum ex parte tua nominaverant, eligendum; ac tu per regias litteras supra dictas præfato Archiepiscopo etiam specialiter nominatas, & qualiter dictus Archiepiscopus eis benevolam exhibens responsam & gratum, obrulit, super electionis ejusdem negotio liberaliter se facturum quicquid posset effici per eundem; nobis seriose retulerunt. Cumque postmodum idem Canonici & miles apud nos ex parte tua instarent sollicitè & iterato, præfato Coloniensi nec non & venerabilibus fratribus nostris Maguntiensis ac Treverensis Archiepiscopis, quibus scripta nostra direxeramus per eos, sicut hujusmodi negotio scriberemus; nos iisdem respondimus, quod, cum per duos vel tres dies ante ipsorum ad præsentiam nostram adventum, prædictis Archiepiscopis ac dilectis filiis, nobilibus viris, Marchioni Brandenburgensi ac . . . Saxonie & . . . Bavarie Ducibus, prout intercessu tuo de Pictavis nos instanter rogaveras pro ejusdem promotione negotii, nominando specialiter ipsum Comitem, scripsissemus; non videbatur expediens sive decens eis scribere super eodem negotio iterato, nisi prius nobis ad eandem litteras respondissent: tamen responsione habita ab eisdem, parati eramus scribere, ut precebat. Verum quia dictus Coloniensis Archiepiscopus præfatis Canonico & militi, ut prædiximus, benignè & grato respondit, ipsum per nostras litteras super negotii promotione prædicti pulsamus precibus & exhortationibus iteratis, prout in transumpto litterarum ipsarum, quod tibi mittimus præsentibus interclusum, poteris plenius intueri; ad illud autem super quo Canonici & Miles præfati nobis supplicasse noscuntur, dictæque tuæ litteræ continebant,

videlicet

ANNO
1307.

videlicet quod aliquam solennem personam ad Electores eisdem vel procuratores ipsorum, die qua pro habendo tractatu super electione praetata convenire videbatur, infimul mitteremus; respondimus, & adhuc Celsitudini tuae respondemus, quod de huiusmodi persona, quae tibi grata & fidelis existat, de qua tu plenior, quam nos, poteris habere notitiam, cogites diligenter, tuamque super hoc nobis retribas plenarie voluntatem, cum juxta votum tuum ad electores eisdem destinare personam huiusmodi proponamus. Supplicaverunt nobis insuper ex parte magnitudinis tuae, Canonicus & Miles praefati, ut dilecto filio, nobili viro, *Comiti Luceburgenfi*, pro huiusmodi promotione negotii per nostras Litteras scriberemus; quibus ad haec duximus respondendum: quod cum praefatus *Archiepiscopus Treverensis, dicti Comitis frater, ipseque Comes pro sua promotione ad regnum praedictum*, apud nos devotis supplicationibus institissent, ac idem Comes tibi fidelis existat; magis videbatur expediens, quod tu eundem Comitem super hoc requireres per litteras tuas cum instantia opportuna. Praeterea cum praefati Canonicus & Miles nobis supplicarent, quod dicto *Archiepiscopo Maguntinensi, ne ad Coronationem dilecti filii, nobilis viri, ducis Carinthiae, qui se gerit pro Rege Bohemiae, procederet, donec esset ipse Regis Romanorum electio celebrata*, per nostras litteras scriberemus; eidem duximus respondeadum; quod nobis, qui sumus omnibus in iustitia debitores, non videbatur congruum rationi, quod nullo conquerente de ipso, ad eius impeditorem honoris procederemus aliquatenus ex abrupto. Caeterum die Sabbati praeterita apud Reulam Vacensentis Diocesis existentes per nuncium ex parte regia nobis missum, qui cum Litteris tuis, continentibus adventum venerabilis fratris nostri Arnaldi Episcopi Pictavenensis ad tui praesentiam, quam ex certis causis retinueras & petebas per nos excusatum haberi, inibi ad nos venit; litteras dilecti filii nobilis viri *Joannis Ducis Saxoniae* recepimus, quas tibi mittimus praesentibus interclusas, ut ea, quae ipsae continent, plenè valeas intueri. Datum apud Cadelhacum Burdegalenensis Diocesis, Calend. Octobris, Pontificatus nostri anno tertio, sub plumbo cum cordula canapis.

VIII.
Ex Cod.
Dipl. Leibnizii
Tom. II.
pag. 243.
Mant.

Ad Philippum Pulchrum de tractatu cum Republica Veneta pro Imperio Constantinopolitano pro Carolo ipsius Philippi Fratris obtinendo: anno 1307.

CLEMENS EPISCOPUS,

Servus servorum Dei carissimo in Christo filio Philippo Regi Francorum Illustri, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Dudum prout celsitudo regia non ignorat, dilectis filiis... Duci, Consilio & communi Ventiarum, quod dilecto filio, nobili viro Carolo, *Comiti Andegavensi, germano tuo* ad iuramentum praestandum super certis conventionibus & pactis inter eundem Comitem & ipsos Ducem, Consilium & commune initis, occasione negotii imperii Constantinopolitani, usque ad Calend. februarii tunc proximè venturi terminum prorogarent, per litteras nostras preces & monita porreximus efficacia; ad quae Dox

ipse per suas nobis respondit litteras, sicut in eis, quas tibi mittimus Litteras praesentibus interclusas, poteris intueri, quarum etiam copiam praedicto Comiti destinamus. Praeterea non credimus à tua memoria recessisse, quatenus dum Pictavis residentiam faceremus praesentibus dilectis filiis, nobilibus viris, Ludovico fratre tuo, Ebroicensi ac Sancti Pauli Comitibus, Constabulario Franciae & Ignorammo Cambellano tuo aliqua *super negotio ejusdem imperii sub magno sigillo facta* exponi per ipsum Ingeramum reciti oretenus coram nobis, pro quibus eras tuos speciales nuncios, qui per nos debebant transitum facere ad aliquos magnos Principes, transmissurus. Super quo, quia nihil super hoc audivimus, postmodum admiramur. Quare tuo & ejusdem Comitis Andegavensis honori convenire videtur, dictoque negotio expedire, quod ea, quae tunc, ut praedicitur, dicta fuerunt, ad effectum debitum perducantur & quia secreta ipsa non committeremus libenter alicui referenda, vel exprimeremus litteris, nisi de tua procederet voluntate, tibi, licet forsitan ex superabundanti, ad memoriam reducimus, magnitudini tuae tunc temporis respondisse, quod ex infusione Spiritus Sancti ex tuis praecordiis, ut videbatur, extiterant inspirata. Caeterum litteras dilecti filii nobilis viri *Rudolfi Ducis Bavariae*, per quas de negotio electionis futuri Regis Romanorum, super quo tibi per nostras litteras scripseramus, responderet, pridem recepimus, quas tibi interclusas praesentibus, nec non & earum copiam dicto Comiti Andegavensi specialiter destinamus. Datum in Laureomente prope Burdegallas, XI. Calend. Novembris, Pontificatus nostri anno tertio.

Citatio eorum qui Bonifacium Praedecessorem Pontificem Haereseos accusant: anno 1308.

CLEMENS EPISCOPUS,

Servus servorum Dei, ad certitudinem praesentium & memoriam futuram.

Dudum postquam, divina cooperante Clementia, fuimus ad apicem summi Apostolatus assumpti, primò Lugduni & deinde Pictavis, cum nostra curia residentes, charissimus in Christo filius noster *Philippus Rex Francorum illustris*, zelo, ut credimus, & ipse promebat, fidei Orthodoxae & devotionis accensus credensque Ecclesiae statui plurimum expedire, Nos cum instantia requisivit, & id ipsum dilecti filii, nobiles viri, *Ludovicus natus clara memoria Philippi Regis Francorum Ebroicensis, Guido S. Pauli, & Joannes Drocentis Comites ac Gulielmus de Plafano miles*, qui contra Bonifacium Papam VIII. praedecessorem nostrum, quem dicebant in iabe pravitate haeretica decessisse, crimen haereseos se velle imponere, & ad illud probandum sufficientes probationes habere, illasque coram nobis velle proponere afferebant: postularunt instanter, quod ipsis videlicet nobilibus benignam audientiam exhibentes, ad recipiendas probationes huiusmodi, memoriamque damnandam ejusdem defuncti, iusticiae praevia procedere curaremus. Nos verò quamvis de ipso, quod de orthodoxis parentibus, & Catholica patria traxit originem, ac in curia Romanà, pro majori

ANNO
1308.

IX.
Ex Cod.
Leibnizii
Tom. II.
pag. 300.
Mant.

ANNO
1307.

parte temporis vite sue, nutritus extitit, ac cum Martino dum in Francia, ac Adriano in Angliæ Regnis, prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, legationis officio fungerentur, successivis temporibus, quasi continuo conversatus, Cancellariæ officium exercuit, cum iis & subsequenter in dicta Romanâ curiâ, in qua prius exercuerat advocacionis officium, ad officium Notariatus primò, & deinde ad honorem Cardinalatus S. R. Ecclesiæ, & demum in summum Pontificem extitit, qui ad honorem Dei & roborationem & hereticorum exterminium multas edidit Sanctiones, in Prædicationis, . . . divina officia exercendo . . . in præfata curiâ, & etiam extra eam, tum in dictis Regni Francia & Angliæ, cum aliis diversis mundi partibus antequam summus Pontifex . . . viris autoritatis eximia Catholicis & Ecclesiasticis conversatus, alias etiam, . . . apparebat communiter semper vixit; prædicta veritate subniti nullatenus crederemus. Quia tamen crimen hæreseos, quod est inter cætera crimina plus execrabile ac horrendum, magisque detestabile ac damnosum, contra dictum prædecessorem oppositum, dissimulanter indiscussum negligi non debebat: ad præfati Regis aliorumque nobilium prædictorum instantiam, & ne in Sacro Sancta Romana Ecclesia, quæ mater est cunctorum Christi fidelium & magistra, quæque cunctis tribuit catholicæ religionis normam, veramque doctrinam fidei orthodoxæ, videamur negligere, quod in aliis debet diræ censuræ acerbitate damnari: Dum adhuc cum prædictâ curiâ Pictavis essemus, ut præfatis oppositoribus de fratrum nostrorum consilio audientiam duximus concedendam, iis primam diem juridicam, post festum purificationis B. Mariæ Virginis proximum jam transactum, ad comparandum coram nobis Avenione, & quantum ac prout esset de jure in ipso negotio procedendum, pro peremptorio termino signantes &c. Actum Avenione in domibus fratrum Prædicatorum, videlicet in aula inferiori, quâ consistoria publica tenemus: Idibus Septembris pontificatus anno IV.

X.
Ex Cod. Diplom. Leibnizii Tom. I.

Bulla, quæ repetitis Templariorum criminibus eosdem, & omnes ipsis faventes excommunicationis fulmine ferit: anno 1308.

C L E M E N S E P I S C O P U S .

Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

AD omnium fere notitiam jam credimus pervenisse notanda scelera, & crimina abhorrenda, hæresim notoriè sapientia, quibus Ordo & personæ Templariorum non levibus argumentis, sed manifestis indicis, & violentis præsumptionibus diffamati noscuntur, super abnegatione videlicet Domini nostri Jesu Christi, & super nefanda, temeraria præsumptuosa, hæretica conspuitione super ejusdem imaginem crucifixi, nec non & super pluribus aliis articulis, quos, qui fore credimus manifestas, exprimi non oportet, sicque excrebescente infamia & imminenti scandalis plurimis minime contemnendis, quæ non leviter totam scandalizant Ecclesiam urgente conscientia per totum orbem terrarum jamdudum ipsos capi manda-

vimus, & tandem capimus super iis contra eos inquirere per nos ipsos nonnullis & fratribus nostris ascitis ad inquisitionem prædictam nobiscum sollicitè peragendam, & tandem præsentatis nobis personis eisdem non parvo, sed grandi numero, non levis, sed magnæ auctoritatis viris, olim in ordine supra dicto Sacerdotibus, præceptoribus, militibus & servientibus, per eorum confessiones & depositiones spontaneas liberè factas coram nobis & fratribus nostris in secreto, prius & postmodum coram nobis totoque collegio fratrum nostrorum sanctæ Ecclesiæ Romanæ Cardinalium, patuit manifestè quoad personas istas crimina & scelera esse vera, iidemque confitentes omnes & singuli suum humiliter recognoscen-tes errorem, nostram, & Apostolicæ sedis non justitiam, sed misericordiam & veniam implorant, quibus cum omni humilitate & reverentia & proprii eorum recognitione erroris omnino persistentibus pro absolutione ab excommunicationis sententia quam ex hujusmodi hæresis reatibus, & sceleribus incurrerant ipsis misericorditer impendenda nos, qui, licet indigni vicarii sumus illius, cujus miserationes super omnia opera ejus existunt, & quia Romana mater Ecclesia non claudit, prout nec claudere debet gremium redeunti, facta à prædictis confitentibus cum humilitate & reverentia abjurati- one hujusmodi hæreseos secundum canonicas sanctiones, eis juxta formam Ecclesiæ fecimus munus absolutionis impendi, potestatem injungendi eis propterea salutarem poenitentiam nobis & dictæ sedi seu quibus id committendum duxerimus specialiter reservata. Post quæ cum magistro & Præceptoribus præcipuis præfati ordinis intendentes super præmissis inquirere per nos ipsos, ipsum magistrum & Francia, tertiæ ultramarinæ Normanniæ, Aquitaniæ, ac Præceptores majores nobis Pictavis existentibus mandavimus præsentari. Sed quoniam quidam ex ipsis sic infirmabantur tunc temporis, quod equitate non poterant, nec ad nostram præsentiam quoquomodo adduci, nos cum eis de præmissis & nonnullis confessionibus, & depositionibus dictorum fratrum, factis coram Inquisitoribus hæreticæ pravitatis Regni Francia, certificari volentes, dilectis filiis nostris Berengario tituli sanctorum Nerci, & Achillei & Stephano tituli sancti Cyriaci in Thermis Presbyteris ac Landulfo S. Angeli Diacono Cardinalibus: de quorum prudentia, experientia & fidelitate indubitatam fiduciam obtinemus, commisimus & mandavimus, ut ipsi cum præfatis Magistro & Præceptoribus inquirerent tam contra ipsos & alias singulares personas dicti ordinis generaliter, quam etiam contra ipsum ordinem super præmissis diligentem veritatem, & quod super iis invenirent, nobis referre, ipsorumque confessiones & depositiones sub manu publica deferre ac præsentare curarent, impensuri eidem magistro & præceptoribus juxta formam Ecclesiæ absolutionis beneficium ab excommunicationis sententia, quam propter præmissa, si vera erant incurrerant; si absolutionem humiliter & devote peterent, ut debebant. Dictis autem Cardinalibus ad castrum de Raynone Turonensis diocesis, in quo tunc erant dicti Magister & Præceptores personaliter accedentibus, iidem Magister & Præceptores majores de mera & plena veritate dicenda ab eis corporaliter præfatio juramento, singulariter, libere, ac sponte; absque coactione qualibet & terrore coram ipsis tribus Cardinalibus quatuorque tabellionibus publicis, ac multis aliis probis viris deposuerunt & confessi fuerunt inter

ANNO
1308.

cætera

ANNO
1307.

cætera Christi abnegationem & spuitionem super Crucem cum in Ordine Templi recepti fuerunt, & quidam ex eis se sub eadem forma, scilicet cum abnegatione Christi & spuitione super Crucem fratres plurimos recepisse. Sunc etiam quidam ex eis quadam alia horribilia & inhonesta confessi, quæ ut eorum ad præsens parcamus verecundia, subticemus. Ac deinde in confessionibus ac depositionibus factis per ipsos antea coram Inquisitore pravitatis prædictæ ac ipsis & eorum cuilibet Lectis & expositis de mandato & in præsentia Cardinalium prædictorum, firmiter perseverantes & approbantes eandem absolutionem aut excommunicationem prædictam ab eis humiliter & devotè sibi obtinuerunt juxta præmissam formam per Cardinales ipsos impendi, hæresi expressè ac publice abjurata. De quibus omnibus per fidelem relationem dictorum Cardinalium nobis facta extitit plena fides, hujusmodi confessionibus & depositionibus eorundem nobis sub manu publica præsentatis. Nos igitur volentes super iis, prout ad nostram spectat officium, congruum remedium adhibere auctoritate Apostolica districtius inhibemus ne aliquis de cetero eisdem Templariis vel eorum alicui scienter, publicè vel occultè præster auxilium, consilium, vel favorem, seu aliàs ipsos vel aliquem ipsorum receptare seu retinere aut eis favere præsumat, sed eos tanquam suspectos de hæresi omnino deviter. Mandantes nihilominus eadem auctoritate omnibus & singulis Ecclesiasticis & secularibus personis, nec non Principibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militibus, & plebeis, & Communitatibus, Civitatibus, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, quatinus dictos Templarios capiant, & eos locorum Ordinariis, singulis eorum videlicet in suis civitatibus & diocesi, sine difficultate qualibet assignare ac tradere non postponant, si & quandocumque ab eisdem super hoc fuerint requisiti, vel ad ipsorum Ordinariorum requisitionem eosdem Templarios sub fida & tuta custodia teneant, repræsentandos eisdem Ordinariis vel Inquisitoribus deputatis seu deputandis à nobis, & ipsis tradendos ad eorum requisitionem, seu Inquisitionibus hujusmodi faciendis, & aliàs quæcunq; & quandocumque eis videbitur faciendis. Nos enim omnes & singulos cujuscunque præminentia sit, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiam pontificali præfulgeant dignitate, qui supra dictis Templariis vel eorum alicui scienter, publicè vel occultè præstabant auxilium, consilium, vel favorem vel aliàs ipsos vel aliquos ipsorum receptare, vel retinere, aut eis, ut præmittitur favere præsumperint: auctoritate præsentium excommunicationis sententia innodamus ac civitates, castra, terras, & loca, quæ ipsos vel aliquem eorum scienter susceperint vel tenuerint Ecclesiastico supponimus interdictio, absolutionem prædictorum præterquam in mortis articulo ac relaxationem ipsius interdicti nobis nostrisque successoribus reservantes, non obstantibus quibuslibet privilegiis, Indulgentiis & Litteris Apostolicis quibuscunque & sub quacunque verborum forma, vel expressione concessis, per quæ effectus præsentium posset quomodolibet impediri. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis, mandati, excommunicationis, interdicti & reservationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si qui autem hoc attentare præsumperit, indignatio-

nem Omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Tolosæ III. Kal. Januarij Pontificatus, nostri anno quarto.

Ad Episcopum Wigorniensem, ut inducat Regem Angliæ ad Reformandos excessus officialium suorum: anno 1308.

C L E M E N S E P I S C O P U S.

Servus Servorum Dei dilecto filio Valerio Wigornienfi, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Quanto inter cæteros mundi Principes, carissimum in Christo filium nostrum Edvardum Regem Angliæ illustrem specialis dilectionis affectione diligimus, gerimus in visceribus caritatis, & ad ejus honorem pro viribus promovendum, tam natura & naturalis origo, quam nutritura longa, & familiaris ardentius nos inducit, tanto amplius dolemus, affligimur, & turbamur, cum eum audimus aliqua facere, per quæ inter Romanam Ecclesiam & Regem eundem Regnumque suum, materia diffusionis & scandali, aut scintilla turbationis posset quomodolibet suboriri, vel quæ ipsum notent, vel notare valeant aliquatiter à Progenitorum vestigiis deviare suorum, qui propter plenitudinem devotionis & fidei, quam erga Deum & Romanam Ecclesiam inviolabiliter obtinentes, in bellis fortes & strenui, honorabiles hominibus, & Deo amabiles, inclitum Regnum suum ampliare terris & regionibus multiplicare populis, & augere honoribus & accumulare divitiis à multis retro temporibus meruerunt. Porro auditu multiplici, non sine cordis amaritudine, jam dudum audivimus, Venerabilem Fratrem nostrum Valerium Lichfeldensem Episcopum per Officiales Regios, manus ad indebita & illicita extendentes captum fuisse temere, & non sine offensa Dei, & contemptu Ecclesiæ, & diruptione Ecclesiasticæ libertatis, usque adhuc in carcere detineri, quod non tam ratione personæ, quam honore Dei & Ecclesiæ per ipsum jam dudum voluissimus esse correctum, & adhuc corrigi sine ulterioris moræ dispendio, eum in domino exhortamur, re ex hujusmodi, quod absit, illicitis non dicamus actibus, sed tolerantiis, irreverentiam & indevotionem ad Deum, & Ecclesiam sapientibus sui clari nominis præconia dinigrescatur. Tuam siquidem discretionem credimus non latere, quod licet, claræ memoriæ Eduardus Rex Angliæ ut sibi capiendi Venerabiles Fratres nostros, Villielmum Sancti Andree & Robertum Glasguensem Episcopos prout in Bulla superiore, usque hæc verba, viz. Quo circa discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus præfatum nostrum filium prædictum sollicitè studiosus, & inducas, quod ipse zelo devotionis & fervore reverentiæ, sic ad revocandos prædictos suorum Officialium errores velit exurgere, quod præter humanæ laudis præconium, sibi à Deo exinde honoris, & commodi proveniat incrementum, tunc à Deo, & nobis exinde valeas commendari. Nos enim, prout eidem Regi scribimus, de ipsis Episcopis sic celeriter, sic plenariè de his, quæ inventur in suum, vel subditorum suorum damnnum seu injuriam commisisse faciemus justitiæ complementum, etiam infra limites,

ANNO
1307.

XI.

Ex Archiv.
Angl. Rymer
Tom. III.
pag. 76.

A N N O
1307.

Si expedire videbitur, Regni sui, quod sua exinde serenitas merito contentari debeat. Nihilominus autem dilectum filium Magistrum Sicardum de Vauro Archidiaconum Corbariae in Ecclesia Narbonensi, Capellanum nostrum, latorem praesentium, ad suam, & tuam praesentiam destinamus; cui super praemissis & his, quae circa ea tibi ex parte nostra, duxerit, ferenda, adhibeas plenam fidem. Datum Pictavii 5. Idus Aprilis Pontificatus nostri anno tertio.

XII.
Ex Archiv.
Angl. Rimer
Tom. 3. pag.
101.

Inquisitores super negotio Templariorum assignantur, & deputantur in Regno Angliae: anno 1308.

C L E M E N S E P I S C O P U S .

Servus Servorum Dei, Venerabilibus fratribus, Archiepiscopo Cantuariensi, & suis suffraganeis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Faciens misericordiam cum servo suo Dei filius, Dominus Jesus Christus, ad hoc nos voluit in specula eminenti Apostolatus assumi: ut gerentes, licet immeriti, vices ejus in terris in cunctis actibus & processibus, ipsius vestigia, quantum patitur humana fragilitas, imitemur. Sanè dudum, circa nostrae promotionis ad apicem summi Pontificatus initium, etiam antequam Lugduni, ubi recepimus nostrae coronationis insignia, veniremus, & post etiam, tam ibi, quam alibi, secreta quorundam nobis insinuatō intinavit, quod Magister Praeceptores, & alii Fratres Ordinis Militiae Templi Hierosolimitani, & etiam ipse ordo, qui ad defensionem Patrimonii ejusdem Domini nostri Jesu Christi, fuerant in transmarinis partibus deputati contra ipsum dominum, in scelus Apostasiae nephandum, detestabile idololatriae vitium execrabile facinus Sodomorum, & Haereses varias erant lapsi. Quia verò non erat verisimile, nec credibile videbatur, quod viri, tam Religiosi, qui praecipue pro Christi nomine suum saepe sanguinem effundere, ac personas suas mortis periculis frequenter exponere credebantur, quique multa & magna, tam in divinis Officiis, quam in jejuniis, & aliis observantiis, devotionis signa frequentius praetendebant, suae sic essent salutis immemores, quod talia perpetrarent; hujusmodi insinuationi & delationi ipsorum, ejusdem Domini nostri exemplis & Canonicae Scripturae doctrinis edocti, aurem nolimus inclinare. Deinde verò Charissimus in Christo filius noster, Philippus Rex Francorum illustris, cui eadem fuerant facinora intimata non typo avaritiae cum de bonis Templariorum nihil sibi vendicare, vel appropriate intendat; imo ea per deputandos à nobis generaliter, & per Praelatos Regni Franciae specialiter in suis Diocesis administranda in Regno suo dimisit; manum suam exinde totaliter emovendo, sed fidei orthodoxae fervore suorum progenitorum vestigia clara sequens, accensus de praemissis, quantum licet potuit, se informans, ad instruendum & informandum nos super his multas & magnas nobis informationes per suos

nuncios & literas destinavit. Infamia verò contra templarios ipsos increbrescente validius super sceleribus ante dictis: & quia etiam quidam miles, ejusdem Ordinis magnae nobilitatis, & qui non levis opinionis in dicto ordine habebatur, coram nobis secreto juratus deposuit quod, in receptione Fratrum praefati Ordinis, hac consuetudo, vel potius corruptela servatur, quod ad recipientis, vel ab eo deputatis suggestionem, qui recipitur Jesum Christum negat, & super Crucem sibi ostensam, spuit, in vituperium crucifixi, & quaedam alia faciunt Recipientis & Receptus, quae licita non sunt, nec humanae convenienti honestati, prout ipse tunc confessus extitit coram nobis; Vitare nequivimus, urgente nos ad id Officii nostri debito, quin tot & tantis clamoribus accomodaremus auditum. Sed cum demum, fama publica deferente, ac clamosa insinuatione dicti Regis, nec non & Ducum, Comitum, & Baronum, ac aliorum nobilium cleri quoque & Populi dicti Regni Franciae, ad nostram propter hoc tam per se, quam per Procuratores, & Syndicos praesentiam venientium, quod dolenter referimus, ad nostram audientiam pervenisset quod Magister, Praeceptores & alii fratres dicti Ordinis, & ipse Ordo, praefatis & pluribus aliis erant criminibus irretiti. Et praemissa per multas confessiones, attestaciones, & depositiones praefati Magistri, & plurium Praeceptorum & Fratrum Ordinis praebati, coram multis Praelatis, & Haereticis pravitate Inquisitore, in Regno Franciae factas, nobisque ac Fratribus nostris ostensas probati quodammodo viderentur. Ac nihilominus fama & clamores praedicti in tantum invaluerunt, & etiam ascendissent, tam contra ipsum Ordinem, quam contra personas singulares ejusdem, quod sine gravi scandalo praeteriri non poterant, nec absque imminente periculo tolerari. Nos illius, cujus vices, licet immeriti, in terris gerimus, vestigiis inhaerentes, ad inquirendum de praedictis, ratione pravia, duximus procedendum; multosque de Praeceptoribus Presbyteris, militibus, & aliis Fratribus dicti Ordinis, reputationis non modicae in nostra praesentia constitutos, praestito ab eis juramento, quod super praemissis meram & plenam nobis dicerent veritatem, super praedictis interrogavimus & examinavimus, usque ad numerum septuaginta duorum, multis ex Fratribus nostris nobis assistentibus diligenter, eorumque confessiones, per publicas manus in authenticam scripturam redactas, illico in nostra & dictorum fratrum nostrorum praesentia, ac deinde, interposito aliquorum dierum spatio, in Consistorio legi fecimus coram ipsis, & illas in suo vulgari cujuslibet eorum exponi, qui perseverantes in illis eas expresse & sponte, prout recitatae fuerant approbarunt. Postque, coram Magistro, & Praeceptoribus praefati Ordinis intendentes super praemissis inquirere per nos ipsos, ipsum Magistrum & Franciae Terrae ultramarinae, Normanniae, Aquitaniae, ac Pictaviae, praeceptores majores nobis, Pictavii existentibus mandavimus praesentari; sed, quoniam quidam ex eis sic infirmabantur tunc temporis, quod equitare non poterant, nec ad nostram praesentiam quomodo adduci; Nos cum eis scire volentes de praemissis omnibus veritatem, & an vera essent quae continebantur in eorum Confessionibus & depositionibus, quas coram Inquisitore pravitate Haereticæ in Regno

A N N O
1308.

ANN O
1308.

Franciæ, præsentibus quibusdam Notariis publicis, & multis aliis bonis viris dicebantur fecisse, nobis & fratribus nostris per ipsum inquisitorem sub manibus publicis, exhibitis & ostensis. Dilectis filiis nostris, Berengario titulo Sanctorum Nerrei & Achillei, & Stephano, titulo Sancti Ciriaci in Thermis, Presbyteris ac Landulpho Sancti Angeli, Diacono, Cardinalibus de quorum providentia experientia & fidelitate indubitata fiduciam obtinemus, commisimus & mandavimus, ut ipsi, cum præfatis, Magistro & Præceptoribus, inquirerent, tam contra ipsos, & alias singulares personas dicti Ordinis generaliter, quam contra ipsum ordinem super præmissis cum diligentia veritatem; & quicquid super his invenirent nobis referre, ac eorum confessiones, & depositiones per manum publicam in scriptis redactas, nostro Apostolatu deferre ac præsentare curarent. Eisdem, Magistro & Præceptoribus absolutionis beneficium à Sententia Excommunicationis, quam pro præmissis, si vera essent, incurrerant, si absolutionem humiliter & devotè peterent ut debebant, juxta formam Ecclesiæ impensuri. Qui Cardinales, ad ipsos Magistrum & Præceptores personaliter accedentes, eis sui adventus causam exposuerunt. Et quoniam personæ ipsorum & aliorum Templariorum in Regno Franciæ consistentium, nobis traditæ fuerant, quòd liberè absque metu cuiusquam plenè & purè super præmissis omnibus, ipsis Cardinalibus dicerent veritatem, eis auctoritate Apostolica injunxerant. Qui Magister & Præceptores Franciæ, Terræ ultramarinæ, Normanniæ, Aquitanniæ, ac Pictaviæ, coram ipsis tribus Cardinalibus præsentibus quatuor Tabellionibus publicis, & multis bonis aliis Viris, ad sancta Dei Evangelia, ab eis corporaliter tacta præstito Juramento, quòd, super præmissis omnibus, meram & plenam dicerent veritatem, coram ipsis singulariter, liberè ac sponte absque coactione qualibet & terrore, depofuerunt, & confessi fuerunt, inter cætera, Christi abnegationem, & spuitionem super crucem, cum in ordine Templi recepti fuerunt; & quidam ex eis se, sub eadem forma, scilicet, cum abnegatione Christi, & spuitione super crucem, fratres milites recepisse. Sunt etiam quidam ex eis quædam alia horribilia & inhonesta confessi, quæ ut eorum ad præsens parcamus verendiciæ, subicemus. Dixerunt præterea, & confessi fuerunt esse vera, quæ in eorum confessionibus & depositionibus continentur, quas dudum fecerant coram Inquisitore Hæreticæ pravitatis. Quæ confessiones & depositiones dictorum Magistrum & Præceptorum in scripturam publicam per quatuor Tabelliones publicos redactæ, in ipsorum, Magistrum & Præceptorum, & quorundam aliorum bonorum virorum præsentia: ac deinde interposito aliquorum dierum spatio, coram ipsis eadem lectæ fuerint, de mandato & in præsentia Cardinalium prædictorum & in suo vulgari expositæ cuilibet eorundem; qui perseverantes in illis, eas expressè ac sponte, prout recitatæ fuerant approbarunt. Et post confessiones & depositiones hujusmodi, ab ipsis Cardinalibus ab excommunicatione, quam pro præmissis incurrerant, absolutionem flexis genibus manibusque complofis humiliter & devotè ac cum lacrimarum effusione modica petierunt. Ipsi verò Cardinales, quia Ecclesia non claudit gremium redeunti, ab eisdem, Magistro & Præceptoribus Hæresi

abjurata expressè, ipsis secundum formam Ecclesiæ auctoritate nostra, absolutionis beneficium impenderunt. Ac deinde, ad nostram præsentiam redeuntes confessiones & depositiones prælatorum Magistrum & Præceptorum, in scripturam publicam per manus publicas ut dictum est redactas, nobis præsentaverunt, & quæ cum dictis Magistro & Præceptoribus, fecerant, retulerunt. Ex quibus confessionibus & depositionibus, ac relatione, invenimus sæpe factos, Magistrum & Fratres in præmissis, & circa præmissa licet quosdam ex eis in pluribus, & alios in paucioribus, graviter deliquisse. Verum, quia universis mundi partibus, per quos idem ordo diffunditur, ac Fratres degunt ipsius, super his non possumus inquirere per nos ipsos. Fratritati vestræ, de Fratrum nostrorum consilio per Apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel quilibet vestrum, videlicet, in suis civitate & Diocesi, una cum Venerabilibus fratribus nostris Patriarcha Jerosolymitano, ac Archiepiscopo Eboracensi, Lincolnensi, Cisteriensi, & Aureleanensi Episcopis; & dilectis Filiis, de Lathiniaco, Pariensis Diocesis, & S. Germani de Pratis juxta Parisius, Monasteriorum Abbatibus; ac Magistris Sicardo de Vauro, Canonico Narbonensi Capellano nostro, nostrique Palatii Auditore causarum, & Guidone de Vichio Rectore Ecclesiæ de Hofche Londoniensis Diocesis, vel octo, septem, sex quinque quatuor, tribus, duobus, aut uno ex ipsis, quos nobis in hac parte, propter negotii magnitudinem, duximus adjungendos, vocatis, per publicum Citationis Edictum, per vos; & ipsos adjunctos vel eorum aliquos seu aliquem, in locis de quibus vobis & eis videbitur faciendum, qui fuerint evocandi, contra singulares Personas, & Fratres dicti Ordinis, in Civitatibus & Diocesis vestris degentes, etiam si aliunde venerint, vel illuc adducti forsan extiterint, super Articulis, quos vobis, sub Bulla nostra inclusos transmittamus & super aliis, de quibus prudentiæ vestræ videbitur expedire, veritatem cum diligentia inquiratis. Velimus insuper quod, Inquisitione, seu Inquisitionibus hujusmodi factis, per Provinciale Concilium contra ipsos singulares Personas, & Fratres, qui in eadem Provincia fuerint, seu pro eis, super his, de quibus contra eos inquisitum extiterit, absolutoria, seu condemnatoria sententia, juxta juris exigentiam, proferatur; Inquisitore nihilominus, seu inquisitoribus ejusdem pravitatis Hæreticæ in ipsa Provincia per sedem Apostolicam deputatis, tam ad dictas Inquisitiones quam ad hujusmodi prolationem sententiæ admissis, si ad eas vobiscum voluerint interesse. Proviso quod de inquirendo vel sententiando contra Magistrum, Præceptorem dicti Ordinis, in Regno Angliæ constitutum, contra quos, per certas personas, inquiri mandavimus, vos intermittere nullatenus præsumatis.

Datum Pictavis secundo Idus Augusti, Pontificatus nostri anno tertio.

ANN O
1308.

ANNO
1308.

XIII.
Ex Archiv.
Angl. Rimer
Tom. 3. pag.
109.

Bulla super liberatione Episcoporum Glasquen-
sis, Sancti Andreae, & Lichfeldensis, & de
bonis Templariorum: anno 1308.

C L E M E N S E P I S C O P U S .

*Servus Servorum Dei, carissimo in Christo
filio Eduardo Regi Angliae illustri, salu-
tem & Apostolicam benedictionem.*

Atende, Fili, & diligenter intellige ver-
ba Patris, magnitudinis Regiae profectus
uberes, & exaltationis incrementa felicia di-
ligentis. Cogit Nos quidem debitum Pastro-
ralis officii, & vincimur à dilectione nimia,
qua fili carissime inter ceteros Christianae Re-
ligionis Principes, specialiter nobis conjunge-
ris, & portaris in Apostolicae sedis visceribus
caritatis, ut personam Regiam ad actio-
nes laudabiles, operaque salutis per quae
gratia summi Regis acquiritur, nomen Regium
magnificetur in populis, & praecelsae tuae fa-
mae praeconium exaltationis multiplicis susci-
piat incrementa, teque instantius, cum velut
homo ab his quae justa sunt devias, & quae
oculos divinae Majestatis offendunt, salutis
tuae commodis obviant, derogant, Regalibus
titulis, sollicitè paternis verborum oraculis re-
vocemus. Optamus enim, dilectissime Fili,
ut quemadmodum in orbe terrarum, inter
ceteros Catholicos Principes, generosi sangui-
nis fulgore praerutilus, sic laudabilium clari-
tate resplendeas actionum & mentis oculis
erectis ad illum, per quem honorum culmina,
& Regnorum solia possidentur, ejus humiliter
beneplacitis te conformes, & Progeni-
torum tuorum imitans laudanda vestigia, li-
mites studeas observare justitiae, personas Ec-
clesiasticas Regni tui favoris Regii ope confo-
veas, & protectionis tuae praesidio tuearis à
quibusvis earum molestiis, offensis, & inju-
ris abstinendo. Haec profectò sunt opera in
conspetu divinae Majestatis accepta: Hoc est
salubrium exercitium actionum: Haec sunt
urique studia, quae in populis gentium, Prin-
cipum gesta clarificant, & regnantium stabi-
liunt solia incommutabili firmamento. Du-
dum siquidem Venerabilis Frater noster Petrus
Episcopus Sabinensis ad Regnum tuum pro
quibusdam negotiis, statum pacificum & tran-
quillum, clarae memoriae, Eduardi Genitoris
tui, & dicti Regni tangentibus, accedens ve-
nerabiles Fratres nostros Sancti Andreae &
Glasquen. Episcopos, quos licet ad devotam,
& instantem dicti Genitoris tui instantiam man-
davissimus per venerabilem Fratrem nostrum
Archiepiscopum Eboracensem propter quaedam
horribilia, quae de ipsis idem Genitor tuus no-
bis contra ipsum, pacem & tranquillitatem
Regni tui intimaverat fuisse commissa, quae
ipse in sua conscientia assererat fore vera, per
suas litteras & Nuncios speciales, ipseus Ar-
chiepiscopi carceri mancipari, & in eo etiam
detineri donec ipsos ad nostram praesentiam man-
darem adduci, in gravem Divinae Majestatis
offensam, & non modicam Apostolicae sedis
injuriam, dictus Genitor tuus detinebat Re-
gio carceri mancipatos, cum instantia ex parte
nostra libertati restitui postulavit. Idem au-
tem Rex, ejusdem Sabinensis Episcopi postu-
lationibus annuens, praefatos Episcopos cum
magna humilitate eidem Episcopo Sabinensi
verbo restituit, & mandavit restitui cum ef-

fectu Apostolicae Sedis conspectui praesentan-
dos. Et licet praefatus Sabinensis Episcopus
illos proponeret secum adducere, cum ipsum
redire ad praesentiam Apostolarum nostri con-
tingeret, eosque tunc, cum haberet inibi mo-
ram contrahere, & timeret de fuga eorum,
recipere distulisset; postmodum tamen eodem
Genitore tuo, viam universae carnis ingresso,
ipsum, nec non & Venerabilem Fratrem nostrum
Valterum Lichfeldensem Episcopum, quem
carcere detinebat, dicto Sabinensi Episcopo,
ab eo requisitus, instanter restituere distulisti,
asserens, prout ex dicti Sabinensis Episcopi
relatione percepimus, te velle nobis super
hoc per speciales Nuncios respondere. Cum-
que postmodum dilectum filium Magistrum
Siccardum de Vairo Archidiaconum Corbariae
in Ecclesia Narbonensi, Capellanum nostrum,
pro ipsorum Episcoporum liberatione, & cer-
tis aliis negotiis, ad te cum nostris litteris
specialiter misissemus, tu demum hujusmodi
litteris nostris tibi praesentatis per ipsum, re-
ceptis, nobis per regias litteras respondisti,
quod super liberatione, vel missione dictorum
Episcoporum ad nostram praesentiam cum
Proceribus Regni tui, quorum praesentiam
propter Guerram tuam in Scotia suscitavam,
nequibus habere, quam citius posses, inten-
debas habere colloquium & tractatum. Sup-
plicans, ut molestam dilationem, & consilii
deliberationem hujusmodi non ferremus;
quoniam habito, quam citius fieri posset con-
silio de praedictis, quicquid in offensa Regia
dignitate, & absque exhaeritatione & gravi
praesudicio subditorum tuorum, & tuo fieri
posset, Filiali efficere promptitudine procurares.
Sicque adhuc Episcopus ipse, quod
dolentes referimus, non sine tuae salutis dis-
pendio, & aeterni Regis opprobrio, carcero-
s diceris detinere. Praeterea alia cordi nostro
de tuis actibus non indignè materia grandis
turbationis accrevit, quod sicut notitia nostrae
ex relatione plurium magnatum innouit,
bona quae Templarii in Regno tuo habent,
quae ad ordinem ipsius Templi pertinent, si
bonus reperitur; Et alias ad dictae sedis dis-
positionem plenariam pertinere noscuntur, &
quae ad manus tuas de mandato nostro po-
sueras, non absque divinae Majestatis offensa,
& dictae sedis injuria, diversis distri-
buis personis, pro tua libito voluntatis.
Verum ut ordinatio de praedictis & aliis bonis
Templariorum ipsorum consistentibus per sin-
gulas partes orbis, per nos de fratrum nostro-
rum consilio praesente carissimo in Christo filio
nostro Philippo Rege Francorum illustre, facta
dum adhuc Pictavio residentiam faceremus,
tuis sensibus fiat nota, Regiam magnitudinem
volumus non latere, quod per dictum Regem
personis dictorum Templariorum, ac mobili-
bus, & immobilibus bonis ipsorum in Regno
suo consistentibus, nobis liberaliter redditis,
& dimissis, & manu sua ab eis ad nostram
requisitionem amota, ac juncto, per suas
Patentes, & diversas litteras, omnibus suis
Justitiariis, & subditis, ut illis, quos ordi-
narem ad recipiendum praedicta, personas,
& bona Templariorum ipsorum, quam ci-
tius essent requisiti per eos, traderent inte-
graliter absque fraude, ordinavimus quod
certae personae idoneae pro inquisitione faci-
enda contra ordinem, & Templarios me-
moratos, super execrandis excessibus, qui
per ipsos commissi dicuntur, ac bonis reci-
piendis eorum, unà cum Praelatis ad hoc spe-
cialiter deputatis à Nobis ad idem Regnum

ANNO
1308.

tuum,

A N N O
1308.

tuum, & universas alias partes Orbis specialiter mitterentur, in quibus dicti Templarii aliquid habere noscuntur intendentes, ut ordinationi prædictæ in brevi debitus subsequatur effectus. Cum itaque ab intimis cupiamus, quod Progenitorum tuorum, qui erga Deum & Romanam Ecclesiam zelo devotionis accensi, cultum in Regnis suis augmentare Divinum, tueri Ecclesiasticam libertatem, Ecclesias & Personas Ecclesiasticas fovere Regnorum ipsorum, & protegere curaverunt, salubria eligas vestigia imitari, teque ostendas æmulatorem fervidam, per effectum, ac ejusdem tui Genitoris exemplo, qui fide præclarus in dictæ terræ subsidium transfretando pro terræ defensione prædictæ, & nostri Salvatoris injuria ulciscenda, in terra ipsa plagas sustinuit diras & vulnera, sequæ mortis periculis offerre devotis affectibus non expavit, tuas dirigas actiones, Regalem magnificentiam rogamus & hortamur in Filio Dei Patris, quatinus super dictorum liberatione Prælatorum in Parlamento, per te in proximo, ut audivimus, celebrando, sic salubri consilio dirigaris, si que nobis promptitudine devota respondeas, quod responsio ipsa grata in oculis Divinæ majestatis appareat nobis affectuibus sit accepta, & nihilominus concessione prædictorum bonorum, si qua facta sit, quæ nulla sit ipso jure, per te sine difficultate qualibet revocata, de facto, sicut de facto processit, sic in conservatione ipsorum & aliorum bonorum Templariorum eorundem, consistentium infra terminos Regni tui, efficaciter te geras & habeas, quod personæ, quas pro dictis bonis recipiendis ad idem Regnum tuum celeriter, Auctore Domino, transmittemus, bona ipsa pro dicto ordine, si ea, quæ ipsis Templariis imponuntur, inveniantur veritate carere, alioquin pro Terræ Sanctæ subsidio conservanda, pro quo fuerunt à conferentibus deputata, habere pacificè valeant & percipere fructus & redditus eorundem, & propter hoc Divinæ majestatis, cujus agitur in hac parte negotium, non incurras offensam, & in examine districti judicii non cogaris debitam reddere rationem. Alioquin scire te volumus, quod quantumcumque personam tuam diligamus ex corde, & quantumcumque tuum, & Regni tui statum prosperum, sicut proprium, cupiamus, & qualibet tua, & Regni prædicti adversa, quæ personam nostram reputamus contingere, displiceant votis nostris & ipsis libenter paternis affectibus obviamus, detentionem Prælatorum, & devastationem bonorum ipsorum dissimulare salva conscientia non possemus, quin circa græmissa adhiberemus remedium opportunum. Cæterum quia, in adventu Capellani prædicti ad nostri Apostolatus præsentiam, Venerabilis Frater noster Arnaldus Pictavensis Episcopus, quem ad Regnum tuum pro tua, & Baronum prædictorum pace transmivimus, jam recedens de Curia versus partes ipsas arripuerat iter suum, hujusmodi litteras sibi transmivimus, per eum tuæ Celsitudini præsentandas, sibi que mandavimus quod apud te super præmissis efficaciter interponeret partes suas.

Datum apud Silvam majorem Burdegalensis Dioec. 4. Nonas Octobris Pontificatus nostri anno tertio.

A N N O
1309.X I V.
Ex. Arch.
Angl. Rimer
Tom. III.
pag. 187.

Ad Episcopum Wigorniensem, quod Regem moneat à gravaminibus Ecclesiæ abstinere, quodque Ministros ab injuriis Personis Ecclesiasticis inferendis, coerceat, nec non quod censum Ecclesiæ Romanæ debitum integraliter persolvat: anno 1309.

C L E M E N S E P I S C O P U S

Servus Servorum Dei, venerabili fratri Episcopo Wigornienfi, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Supra montem excelsum Apostolicæ Sedis, quamvis insufficientibus meritis disponente Domino, constituti; cum de ipsius vertice montis ad infima nostræ considerationis reflectentes intuitum importabilium onerum nostræ debilitatis incumbentium humeris intuemur diligentius gravitatem multifariè multisque modis anxiamur ab intimis, qualiter illa possimus salubriter ad laudem Divini nominis supportare. Sed dum à sponso celesti qui Christus est, curam universalis Ecclesiæ, peramabilis & inclitæ sponsæ suæ, quam sibi amoris ineffabilis dulcedine copulavit, insufficientiæ nostræ commissam advertimus in mente non levi stupore deprimimur, & graviter in animo deterrimur. Verum superest nobis spes in solo auxilio divino reposita, ad quod humiliter recurrentes, devotius imploramus ut ipse, qui Ecclesiæ præfate custodiam insufficientiæ nostræ commisit, suæ libertatis beneficium gloriosum celesti sibi dono concessum nobis custodire salubriter largiatur. Ad hoc enim vocati sumus à Domino: ad hoc jugum subivimus Apostolicæ servitutis: ad hoc nostros continuè diffundimus cogitatus, ad hoc labores subimus diurnos assidue, & ad hoc infomes deducimus horas noctis, ut sui decoris gloriam & honorem, suæque pulchritudinis dotes amplissimas, in maculatas illi, qui speciosus est præ filiis hominum, conservemus. Sanè jam dudum ad nostri Apostolatus auditum, non sine grandi admiratione relatio fide digna perduxit, quod nonnulli Officiales & Ministri carissimi in Christo filii nostri Eduardi Regis Angliæ illustris eorum finibus non contenti, nec attendentes quod venerabilibus Fratribus nostris, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, quos celestis altitudo consilii in Apostolicæ sollicitudinis partem assumpsit, velut capitis ejusdem Ecclesiæ membris nobilibus, & qui nostri lateris individua pars existunt, à cunctis Ecclesiæ filiis debetur reverentiæ plenitudo, sed extendentes potius ad illicita in eorum injuriam manus suas dilectis filiis nostris Neapoleoni Sancti Adriani, & Francisco Sanctæ Mariæ in Cosmedin, Diaconis Cardinalibus, & non nullis, ex dictis aliis Cardinalibus, quorum aliqui, nec non & Progenitores ipsorum de terra dicti Regis originem traxisse noscuntur: Et Procuratoribus eorundem, quibus pro dictæ sedis & nostra reverentiæ, deberent in agendis, ratione beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ obtinent, in Regno prædicto incumbentibus, ferventer assistere, graves injurias & duras molestias irrogare præsumunt, quamvis Cardinales ipsi ad promotionem eorum, quæ dicti Regis statum magnificentarent honoris, ac impediendum contrarium, si, quod absit evenire posse prospicerent, promptis animis sint parati. Præterea sensibus nostris alia profundæ turbationis causa confurgit, quod cum

A N N O
1309.

interdum de Dignitatibus & Beneficiis Ecclesiasticis Regnorum & Terrarum prædictorum, per nos sufficientibus personis & dignis, sicut divino & humano jure licite possumus, in hoc Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, qui in Regnis & Terris eisdem, sicut & in aliis partibus orbis, de Beneficiis Ecclesiasticis providerunt, laudabilia vestigia imitantes provideri contigit certis eis super hoc, juxta morem quem Apostolica sedes servare in talibus consuevit, Executoribus deputatis, nonnulli ex dictis Officialibus & Ministris, qui gloriantur in malitia, in iniquitate potentes, licentiæ laxatis habenis, quamvis nulla in talibus à Deo vel ab homine, cui hoc justè comperat attributa potestas vel jurisdicção sit, eisdem Executoribus ipsis temerariè inhibere præsumunt, ne commissæ ipsis hujusmodi Ministerium executionis exerceant, aut processus aliquos faciant super illis, seu factos publicent, vel faciant publicari in excommunicationum sententias, quas ut plurimum, executores hujusmodi gratiarum in quoslibet impedidores, quo minus præfatæ gratiæ debitum fortiantur effectum proferunt damnabiliter incidendo. Et nihilominus coacervare pejora prioribus non verentes citationes, cum super aliquibus negotiis sive causis ad Ecclesiasticum forum spectantibus, in eisdem Regnis & Terris auctoritate dictæ sedis, etiam contra Ecclesiasticas Personas emanant, Commillariis & Executoribus concessis super illis, & subdelegatis ab eis, ne ad citationes procedant eisdem, aut illas fieri quoquomodo permittant, aut aliquem extra dictum Regnum earundem litterarum auctoritate conveniant. Tabellionibus quoque, ne super ipsis publica conficiant instrumenta. Citatis etiam, ne ratione citationum hujusmodi, ad sedem accedant præfatam, vel citationibus eisdem pareant, & intendant, sub personarum, & bonorum poenis gravissimis, contra Canonem, eo ipso excommunicationis sententiam suis contemptoribus inferentem, inhibere præsumptione damnabili non formidant. Nec ex eo sufficimus admirari, dirasque sentimus in animo punctiones, quod, cum Nuncii dictæ sedis ad dictum Regnum Angliæ ex causis aliquibus destinantur, potestatem sibi super eisdem negotiis ab eadem sede concessam, donec illa eidem Regi sit denunciata per eos, ausi non sunt quomodolibet publicare; quod, si contrarium fieri contingerit per eosdem, post minas & errores ipsis illatos, non absque gravis ruboris confusione, de Regno ipso fugantur, & per Officiales & Ministros prædictos, ut Patriæ verbis utamur, attachiantur interdum, & quandoque capiuntur: Et, sicut viles & reprobae conditionis homines, non attendunt cujus calicis potus, ex hoc, nostris visceribus ministratur, & quantum honori & reverentiæ dictæ sedis propter hoc detrahatur, in dictæ sedis opprobrium & contemptum, prout de dilecto filio, Magistro Guilielmo de Prato, ejusdem sedis Nuncio, Ministrorum, & Officialium prædictorum detestanda temeritas, ac ipsorum recens offensa, per evidentiam facti, nos compellit, non absque cordis amaritudine, reminisci. Ipse verò, quia à collectione fructuum beneficiorum Ecclesiasticorum, per nos, pro nostris & Ecclesiæ Romanæ necessitatibus, in Regno reservatorum, prædicto commissa, juxta prohibitionem, per prædicti Regis Officiales minùs rationabiliter sibi factam, noluit, prout nec debebat etiam, resilire, in nostram, & dictæ sedis contumeliam, per Vicecomitem Ebor-

acensem; non attento quod supereminens Apostolicæ sedis auctoritas honoratur & spernitur in Ministris, carcerali fuit custodiae mancipatus; nec à dicto carcere, quod non absque sedis prædictæ rubore referimus, nisi prius se pro decem libris redimeret Sterlingorum, liberationem potuit obtinere. Excommunicatos quoque sedis auctoritate prædictæ ad requisitionem Nunciorum prædictorum seu Judicum, à sede concessorum eadem, dicti Officiales & Ministri Regis præfati capi facere denegant; quamvis ipsi, ad instantiam Ordinariorum Regni prædicti eorum auctoritate excommunicationis sententia inmodicos dummodo sententiam hujusmodi per quadraginta dies sustinuisse constiterit personaliter, pia ac laudabili, & religiosa consuetudine, capi faciant, & sub carcerali custodia detineri. Et nihilominus, ne Delegati sedis prædictæ, aut Ordinarii memorati, seu quicumque Ecclesiastici viri de causis, ad Ecclesiasticum forum merè spectantibus, prout pertinet ad eosdem, cognoscere possint, dicti Officiales & Ministri impediunt, & minùs justè eis, ne de cognitione hujusmodi se aliquatenus intromittant, districtius interdiciunt; quod, si contra interdictum hujusmodi, cui minime parere tenentur, eos venire contingat, bona eorum indebitè iidem Officiales & Ministri capi faciunt; impediendo per hoc jurisdictionem Ecclesiasticam manifestè quam deberent, pro reverentiæ divinae & eorum salutis augmento, intentis studiis defendere: Ordinarii etiam supra dicti aliquam personam Ecclesiasticam quantumcumque grave delictum commiserit, non audent, ut de ipsa per ipsos fiat justitiæ debitum, dictorum Ministrorum minis perterriti capere vel tenere. Et insuper, dicti Officiales & Ministri, non attendentes quod Laici in Clericos nulla profus est attributa potestas. Et aliæ Gentes ipsius Regis, ac seculares potestates per suam celsitudinem deputatæ, Clericos, etiam in Sacerdotii ordine constitutos, & alias personas Ecclesiasticas, tam Religiosas, quam Seculares, etiam pontificali præfulgeant dignitate, absque nostra, vel superiorum suorum licentiâ, in dicti Regis derogationem honoris, armeriant, ut juxta Patriæ vulgare loquamur, in pœna pecuniaria. Et alias condemnant injustè, pro eorum libito voluntatis, ipsasque per captionem personarum & bonorum suorum, ex eorum officio; & alias, ad instantiam quorumcumque, tam super criminalibus, quam personalibus, & aliis actionibus quibuscumque, renitentes, & invitas, & etiam eorum forum declinantes, & clericale privilegium allegantes coram se respondere compellunt. Et, cum per Officiales & Ministros prædictos, aliquos Clericos, etiam in dicto Sacerdotii ordine existentes, accusatos pro quovis delicto, quamvis indebitè, capi contingit, ipsos coram se, nudis pedibus, capite discoperto, in sola tunica vel camisia, sicut homicidas vel latrones Laicos, damnandos ad mortem, in supremi Regis offensam, qui Christos suos per quemcumque secularem Potentatum tangi prohibuit in ipsius Matris Ecclesiæ & totius Ordinis Clericalis opprobrium quantumcumque se Clericos asserant, & tonsuram & habitum deferant Clericales, certumque aliàs sit eisdem quod Clerici sint, omnino coram se faciunt presentari, ipsosque turpissima morte damnantes, eos, nisi per ipsorum Ordinarios requirantur, mandant suspendi patibulis, vel capitibus detruccari

A N N O
1309.

ANNO
1309.

licet, cum per eosdem Ordinarios, ut prædicatur, requiruntur, restituantur eidem Ordinariis condemnati. Si verò in casu absolutio- nis existant, per Officiales ipsius Regis absol- vuntur, & ex tunc non permittunt quod ipsi Ordinarii se de ipsis Clericis intromittant. In casu autem huiusmodi contra dictos Clericos duodecim Laici admittuntur in testes, qui, si dicant se credere illos, super quo accusan- tur, commisisse delictum, testibus creditur in- dubitanter eisdem, & ex hoc ad mortem ut præmittitur condemnantur; propter quæ non est dubium eos excommunicationis sententiam in- currere ipso facto. Bona etiam Prælatorum & Clericorum Regni prædicti, eorumque fructus, redditus, & proventus, Officiales, Ministri, & Gentes prædicti, eis invitatis, re- ciipiunt, pro eorum libito voluntatis, illis satisfactione de ipsis aliqua non impensa. Et nihilominus tam iidem Officiales & Ministri, quam Nobiles Regni præfati, prætendentes quod Ecclesiæ & Monasteria omnia fundata fuerunt ab ipsis, domos Religiosorum, & aliarum personarum Ecclesiasticarum ejusdem Regni, eundo sæpius, & etiam redeundo, adeo gravant & opprimunt sicque duras exacti- ones recipiunt ab eisdem, quod vix possunt sufficere sibi ipsis, ab eis quandoque mediam & interdum quartam, vel aliam certam par- tem bonorum ipsorum, vel violentiam extor- quendo, quod si forte ipsorum aliquis in hoc eis contradicere quoquo modo præsumat, à protectione ejusdem Regis defensionis excluditur; & bona ipsius occupantibus conceduntur. Si autem custodia Episcopatum, Monasteriorum, Prioratum, vel aliorum beneficiorum Eccle- siasticorum, ratione vacationis, vel aliis per- tineat ad eosdem, domos, memora, vivaria, stagna, parcos, & feras ipsorum, molendina quoque, & alia bona, ad ipsos spectantia, adeo destruunt & consumunt, quod non pos- sunt per longi temporis spatium reparari; pro- pter quæ tam dicti Officiales & Ministri, quam ipsi Nobiles, ac alii præstantes circa præmissa consilium, auxilium vel favorem, divinam of- fensam & alias gravissimas pœnas incurrunt. Profectò, licet præmissa, per quæ benignitas salvatoris offenditur derogatur multipliciter Ecclesiastica libertati, immo ipsa, quod dolente- reminiscimur, conculcatur, dicti Regis salu- tis obviatur commodis, & honoribus Re- gis dispendiose detrahitur, cessare propter Regis æterni reverentiam debuissent: Ac Offi- ciales & Ministri prædicti à præfatis injuriis & offensis eodem Rege jubente, eo deberent atten- tius continere; eoque accuratius ab illis retra- here manus suas, quo erga eum, & inclitam domum suam uberius, quam alicujus præde- cessorum nostrorum, quorum habeatur in præ- senti memoria, ardor Apostolicæ caritatis ex- æstuat, sincerius fervor dilectionis exuberat, nosque affectuosius, atque solertius Prædeces- soribus ipsis, studia nostra convertimus, ut ipsius Regis culmina principatus latius diffun- dantur. Propter quæ, sicut à memoria dicti Regis excidisse non credimus, celsitudinem suam diversarum litterarum nostrarum oracu- lis, sibi per venerabilem fratrem nostrum Episcopum & dilectos Filios, Magistros Jo- hannem de Ferreris Archidiaconum Pictaven- sem, & Sycardum de Vauro Archidiaconum Corbariæ in Ecclesiæ Narbonensi, Capella- nos & Nuncios nostros, quos propter hoc ad ipsius Regis præsentiam destinavimus, di- versis vicibus transmissarum, rogandam du- ximus attentius & hortandam, ut à gravami-

nibus ipsis Officiales ac Ministros eosdem co- geret reflire, quamvis huiusmodi preci- bus & hortationibus nostris nullus extite- rit subsecutus effectus, nec preces & ex- hortationes ipsæ apud magnitudinem suam ef- ficaciam invenerint postulatam. Et, licet post- modum idem Rex, per suas nobis litteras res- cripsisset, quod ad præmissa nobis erat per speciales nuncios responsurus, nullum tamen dictus Rex, si bene recolat, de responsione huiusmodi ad nostram præsentiam nuncium des- tinavit, vel misit litteras per quas super præ- dictis nostro Apostolatu responderet; quamvis nuper tibi, Venerabili Fratri nostro Norvicensi Episcopo, & dilectis Filiis, Nobilibus viris, Johanni de Britannia Richemundiæ, & Ado- maro de Valentia, Pembrochiæ Comitibus, quos dictus Rex ad nostram destinavit præsen- tiam, duximus injungendum, ut super præ- missis, velut plurimum infidentibus cordi nos- tro, sibi prædictum nostræ mentis desiderium explicarent. Propter quæ preces easdem timor domini nos iterare, & ejusdem matris Eccle- siæ, inclitæ sponsæ suæ quam nobis, licet in- sufficientibus meritis, custodiendam commisit, affectio, ne libertatis suæ gloria sibi cœlestis muneris dono concessa in eisdem Regnis & Ter- ris, ipso dissimulante, in ipsius salutis & hono- ris dispendium, maculetur, exhortationes eas- dem paternis affectibus renovare nostros com- pellunt & excitant cogitatus. Præterque ipsius Regis magnificentiam rogamus, monemus & hortamur in illo, qui Regibus dat salutem quan- tum à nobis, & Apostolica sede, cui dispo- nente Domino, præsidemus, & qui eundem Regem paterna & sincera dilectione prosequimur super his sumat consilium: sumptum exequa- tur, ac devotus illud adimplens, non patiarur gravamina, injurias, & molestias huiusmodi per Officiales & Ministros eosdem præfatis Ec- clesiis & personis aliquatino irrogari; quimo Ecclesias & personas ipsas, pro divina dictæ sedis & nostra reverentia opportuni favoris ope confoveat, & Regiæ protectionis munimine tueatur. Præterea, ut nihil de his quæ ad præ- sens nobis occurrunt, securitati & præservationi dicti Regis, Honoris, & status, & per quæ ad- versus eandem Ecclesiam, alicujus irreverentiæ, vel ingratitude notam, aut offensæ materiam magnificentia Regalis possit incurrere, omitta- mus intactum, suam notitiam volumus non la- tere, quod cum, claræ memoriæ Eduardus Rex Angliæ, Genitor suus, tum Lugduni moram, pro- ceptis nostræ coronationis solemnis, traheremus, prædictum Norvicensem, ac Venerabi- les Fratres nostros Conventensem & Cicestren- sem, Episcopos, & dilectos filios nobiles viros Comitem Lincolnæ, Hugonem le Despenser, & Oddonem de Grandison, & quosdam alios, nuncios suos ad nostram præsentiam destinasset; nos de securitate status Regis ejusdem ac salute solliciti, ejusdem nunciis, inter cætera, duxi- mus injungendum, quod, cum idem Genitor à solutione mille marcarum argenti, in qui- bus, annui census nomine memoratæ Ecclesiæ tenebatur, per quindecim annos, tunc proxime transactos, vel circa cessasset, ipsaque ces- satio sibi possit non modicum asserere pericu- lum, præfatum Genitorem cautum redderent & attentum, quod sibi super hoc curaret, per promptæ satisfactionis exhibitionem congruam providere. Et, licet præfati Nuncii coram no- bis assererent quod idem Rex, qui dicta peri- cula cogitabat, firmum haberet propositum de censu prædicto Ecclesiæ præfate satisfactio- nem plenariam exhibere. Et saltem majorem

ANNO
1309.

ANNO
1308.

partem prædictorum arteriorum, si totam summam non posset, infra Festum Beati Michaelis, tunc proxime secuturum, persolvere; nullum tamen nobis, vel eidem Ecclesie fuit super hoc satisfactio subsecuta. Cumque postmodum per Venerabilem Fratrem nostrum Petrum Episcopum Sabinensem, & dilectum filium, nobilem virum Amanenum Dominum de Lebreto, qui, de mandato nostro, pro quibusdam arduis negotiis Regis & Regni prædictorum, ad partes illas accesserant, idem Genitor super hoc sollicitatus ex parte nostra fuisset, ipse, sicut postmodum auditui nostri apostolatus innotuit, pericula gravia & iacturas, quæ per cessationem solutionis census ejusdem poterat formidare, diligenter & attentè considerans dictisque periculis & iacturis volens obviare prudenter dicto Conventrensi Episcopo, tunc Theaurario suo, expressè mandavit quod eidem Ecclesie Romanæ pro satisfactioe census ejusdem arteriora solveret supra dicta. Et quamvis idem Episcopus pecuniam hujusmodi, transmittendam ad sedem Apostolicam, pro dicti solutione census, specialiter consignasset, quia tamen medio tempore, eodem Genitore, sicut Domino placuit, viam universæ carnis ingresso, dictus Rex, seu Ministri sui eandem pecuniam ut asserit, receperunt, dictaque pecunia pro ipsius satisfactioe census soluta non exiit, nec idem Rex, postquam dicti Regni, Deo volente gubernacula suscepit, de prædicta pecunia, nec pro tempore sui regiminis satisfacere procuravit, ignorans forte, sicut nostra tenet opinio, Litteras, & alia munimenta, super hujusmodi census solutione confecta, obligationes & pacta ac pœnas etiam continentes, quibus Reges Angliæ, qui sunt pro tempore existunt ad dicti census solutionem astricti: Nec advertens discrimina dispendiosa, quæ suo statui & honori producere posset solutionis census cessatio supra dicti. Quia vero planæ sinceritatis affectus quo personam regiam gerimus in præcordiis Apostolicis prædilectam, pro ipsius Regis status prosperitate continuo pulsat ostium cordis nostri, & instanter nostros sollicitat cogitatus, ut cunctis periculis omnibusque suis sinistris eventibus obviamus. Considerantes attentius quod, nobis de præsentis valle miseræ per illum, qui auferet spiritum Principum, cum ei placuerit ad cœlestem patriam revocatis nobis successor poterit subrogari, qui, suis indemnitatibus non tantum intentus sicut nos, ad incrementum suæ celsitudinis non fervabit excellentiam Regiam, per alias Litteras nostras, paterno rogamus & hortamur affectu, ut pro sui conservatione nominis & honoris litteras & Registra Camerae suæ per quæ super his poterit plenius edoceri & vitare dispendia supra dicta exquiri faciat diligenter. Quia verò, sine dubitatione tenemus nobisque firma spes suggerit, & indubitata fiducia repromittit quod vigorem libertatis ipsius, prout tua interesse dignoscitur, desideranter affectus, dictorumque Regis & Regni votiva prosperitas delectat multipliciter intima cordis tui quodque, ut ipsi in ejusdem Ecclesie stabili devotione persistant, accedit gratissimum votis tuis. Fraternitatem tuam monemus & hortamur attentius, tibi que nihilominus per Apostolica scripta mandamus quatenus præmissa pericula, & alia plurima, quæ Regi & Regno præfatis possent ex præmissis provenire, dispendia eidem Regi diligenter exponens eum quod à gravaminibus supra dictis abstineat, ac officiales & Ministros eosdem re-

filire compellat, & alias præfatas Ecclesias & personas suæ protectionis munimine tueatur, & censum prædictum integraliter persolverit, pro nostra & Apostolicæ sedis reverentia, sic efficaciter exhorteris, quod super prædictis quæ specialiter insident cordi nostro, cui salubris Ministerii operante virtute, desiderii nostri celerem & expectatum consequamur effectum; nosque tuæ fraternitatis sollicitudinem vigilem, quam in hac parte duxeris adhibendam commendare dignis in Domino laudibus valeamus. Quicquid autem factum fuerit, & tu etiam egeris in præmissis, nobis per tuas litteras, eidem Episcopo Pictavensi, Latori præsentium, tradendas, & per eum nobis diffrendas, fideliter intimare procure.

Datum in Prioratu de Grunfello prope Maufaniam Vasionen. Dioc. 5. Calendas Novembris Pontificatus nostri anno quarto.

Privilegium Regi Angliæ, ne à sedis Apostolicæ delegatis possit excommunicari: an. 1309.

C L E M E N S E P I S C O P U S,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio Eduardo, Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Tuæ devotionis &c. Ut igitur ex devotione hujusmodi benevolentiam Apostolicæ sedis & nostram tibi sentias accrevisse, tibi, auctoritate præsentium indulgemus, ut nullus Delegatus Apostolicæ sedis, vel subdelegatus ab eo, auctoritate sedis ejusdem, possit in personam aut Cappellas tuas excommunicationis vel suspensionis, sive interdicti sententias promulgare, absque speciali mandato sedis ejusdem, faciente plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem. Nos enim omnes excommunicationis suspensionis, & interdicti sententias, quas in te & cappellas easdem contra indulti prædicti tenorem, forsan promulgari contigerit, ex nunc irritas decernimus & inanes. Nulli ergo &c.

Datum Avinion. 12. Calendas Junii Pontificatus nostri anno quarto.

Confirmantur jura præfata à Clero Provinciae Britanniae contra Ducem, Nobiles, aliosque ejusdem Provinciae: anno 1309.

C L E M E N S E P I S C O P U S,

Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Multo sicut ad multorum pervenit notitiam, est labore sudatum vel inter venerabiles Fratres nostros Episcopos, & dilectos filios, alios Prælatos, & Rectores Ecclesiarum, & Clerum Ducatus Britanniae, ex parte una: Et dilectos filios nobiles viros, Ducem, Barones & Nobiles: ac populum dicti Ducatus ex altera: ut subductis seminatae antiquæ discordiæ incommotis vigeret pacis, ac dilectionis unitas, consolidaretur inter eos unio & vinculum caritatis. Sed impediente illo, ut credimus, qui est pater zizaniae, discordiarum nutritor, qui schisma suscitavit in celo, nondum hucusque est votis laborantium laudabiliter satisfactum. Nos autem Dei illius omnipotentis spe concepta, qui concordiam in sublimibus operatur à labore tam utili, non putavimus desistendum: sed insisten-

ANNO
1309.XV.
Ex Archiv.
Angliæ Rimer Tom. 3.
p. 139.XVI.
Ex Memoires
du Clergé de France
Tom. 3.
pag. 127.

ANN O
1309.

dum potius tantò propensus, quanto fructus ex eo, Deo inspiciente, proventurus divinæ Majestati acceptior, Ecclesiæ Britannicæ utilior, & saluti convenientior animarum speratur. Convenientibus itaque dictus proximis coram vobis venerabili Fratre nostro Daniele Nannerensi Episcopo, & dilecto Filio Nicolao de Guymenego, Rectore Ecclesiæ sancti Medardi Nannerensis Diocesis, Procuratoribus venerabilium Fratrum nostrorum Episcoporum & dilectorum filiorum, aliorum Prælatorum ac Rectorum Ecclesiarum totius Britannicæ, primogenito dilecti filii nobilis viri Arcturi Ducis Britannicæ, & Petro de Ballio Clerico, & Guilielmo de Badam Laico Procuratoribus prædicti Ducis Britannicæ, Baronum, Nobilium ac populi dicti Ducatus, ex altera: nec non & quibusdam consiliariis Ducis ipsius videlicet Guilielmo de Rais, S. le Boigne Baronibus, Guidone de Castrobiensi, Gaufrido Davosco, Reginaldo Demonstrelix militibus ipsius Ducatus. Post disceptationes varias allegationes, diversas propositiones multipliciter prædictas partes; primum coram venerabili Fratre Petro Peitrino Episcopo, & dilecto Fratre nostro Raymundo, Sanctæ Mariæ Novæ Diacono Cardinale. Quibus tanquam zelatoribus pacis, & concordie & si inter omnes, potissimè inter supra dictos, ad quos peculiaris dilectionis affectione trahimur, id duximus committendum; & prostramo in nostra præsentia factas, & habitas super mortuagii seu præstationibus Ecclesiis Parochialibus Ducatus Britannicæ, Prælati, & Rectoribus Ecclesiarum ipsarum, videlicet in tertia parte bonorum mobilium, quæ tertium dicitur, de consuetudine laudabili, pia devotione fidelium introducta debitis: ut dicti Episcopi & Clerus dicebant, in bonis seu ex bonis defunctorum seu decedentium Parochianorum suorum. Nec non & super factu nuptis Parochianis ipsis nubentibus seu nuptiali debito ex consuetudine simili, ut dicebant super nonnullis etiam articulis aliis, & contingentiis ipsos de quibus & super quibus orta fuerat & verabatur inter ipsos materia quæstionis. Assuit clementer eorum animis misericordiarum Dominus, qui post tempestatem tranquillum facit mundum perpetua ratione gubernans, & utriusque partis animos post diversas nostras, & fratrum nostrorum prædictorum exhortationes & monita ad pacem & concordiam revocavit: quæ dum ore Angelico bonæ voluntatis hominibus in terra promittitur, indicitur ipsis, malevolis denegatur, nulla est enim pax impiis, nulla contententibus: sed multa diligentibus nomen Dei. Impii siquidem ut mare fervens quiescere nequeunt; pacis commoda nesciunt: sed disserpentibus viis in seipsis dissident, & dum avertuntur ab eo qui est pax vera, quæ exuberat omnem sensum, à pace redduntur per consequens alieni non immerito ob sua demerita peccatorum, & temporis secundum utrumque ordinem pace frustrati. De prædictarum itaque partium voluntate & unanimi consensu, pro ipsarum tranquillitate statuimus & ordinamus atque decernimus, de Apostolicæ plenitudine potestatis hanc provisionem & ordinationem nostram presentemve tractatum & compositionem inter eos habitos in prædictis robur habere volumus perpetuæ firmitatis, quod modus in præstatione illius quotæ qui sequitur sine exactione observetur. Videlicet quod mortuo Parochiano cujuslibet sexus, præpositus, allocatus vel serviens, vel locum tenens Ducis, seu alterius Domini temporalis dicti defuncti, quæ ad requisitionem Rectoris Parochialis prædicti,

si hoc fieri voluerit, tenebuntur facere inventarium de bonis mobilibus defuncti, quæ hoc casu ubi de mortuagii agitur dumtaxat intelligi volumus deducto ære alieno bona fide & sine fraude, infra quindecim dies à tempore mortis in præsentia ipsius Parochialis Rectoris qui petit, & alterius vicini Rectoris qui venit ad requisitionem ipsius Rectoris petentis, nec non & in præsentia hæredum seu executorum & superstitis conjugis si fuerit. Et tenebuntur jurare hæredes, & executores conjuges superstites prædicti, quod omnia bona mobilia dicti defuncti, quæ habebant tempore mortis suæ, prout melius scient & poterunt, sine fraude & dolo cum omni veritate, & sine diminutione aliqua revelabunt. Et prædicti confectores inventarii designabunt, & alii etiam quicumque sint quos Rector sperabit & verisimiliter suspicabitur habere aliquid de bonis mobilibus ipsorum defunctorum, tenebuntur præstare simile juramentum. Et nisi hæredes executores testamenti defunctorum hujusmodi seu bonorum detentores satisfecerint ipsis Rectoribus de quota ipsa secundum summam ipso Inventario comprehensam, poterunt dicti Rectores ipsos super hoc coram Ecclesiasticis Judicibus convenire & petere justitiam complementum. Poterunt etiam dicti Rectores personas prædictas super aliis bonis defunctorum ipsorum, quæ non invenientur contenta in Inventario coram dictis Judicibus Ecclesiasticis cum voluerint convenire, & jus suum prosequi. Dum tamen ante omnia jurent, quod credunt se in hoc justam causam habere. Et secundum quod ad omnia bona & de novo emergentia sive apparentia eidem Rectori datur ingressus, sic eidem Rectori tenebitur restituere, si debita de novo emergunt pro quota sibi solum præstito juramento simili appetente. Pro dicta autem parte tertia bonorum mobilium prædictorum quæ tertium, ut dictum est de consuetudine vocabatur, nonam partem bonorum mobilium prædictorum in bonis, seu ex bonis defunctorum, seu decedentium Parochianorum suorum exigi & solvi volumus & mandamus de unanimi consensu, & voluntate partium prædictarum. Nobiles tamen si qui sunt & fuerunt, qui nihil de tertio pro consuetudine tertii solvere tenebantur, aut præstare, successoresque eorum per hanc nostram ordinationem, aut compositionem nolumus, nec intendimus obligari: sed sicut in ea immunitate pro nona in qua consueverunt esse pro tertia, ita tamen quod in locis illis, & Parochiis in quibus aliqua compositio communis, & certa hujusmodi mortuagii de qua constat per publica instrumenta, & alia legitima publica documenta, nihil decrescat occasione compositionis hujusmodi vel accrescat. A præstatione autem dictæ nonæ partis mortuagiorum excipi volumus, & ordinamus defunctum, qui in bonis mobilibus quibuscumque seu in bonis quibuscumque consistant, etiam si sint communia sibi, & alteri conjugi & liberis, si quos habet tempore quo decedit, quadraginta solidos in valore non invenitur habere. Ita videlicet quod habentes quadraginta solidos & supra persolvant, habentes infra quadraginta solidos, nihil solvere teneantur. Sed à solutione prædicti nonæ partis, sint liberi & immunes. De partium etiam prædictarum unanimi consensu, & voluntate concordati ordinamus & decernimus, quod per universam Britanniam decimam quorumlibet fructuum statim collectis fructibus ipsis, ubi creverint in campis, & prædiis à personis Ecclesiasticis percipiantur, & exigantur, ac solutio eis fieri debeat secundum portiones, & quotas ipsorum

ANN O
1309.

fructuum,

A N N O
1309.

fructuum, quas confueverunt solvere temporibus retroactis, de fructibus illis videlicet qui per Rectores decimari solebant antea, & à quibus personis, & de quibus fructibus ipsorum exactio & solutio fieri confuevit. Non intendentes per hoc concedere titulum Laicis, qui usque nunc minus legitime decimarunt, vel quos decimare contigerit in futurum, vel eis auferre huiusmodi titulum in decimis, si quem habent, aut super hoc ipsis Ecclesiis aliquid præiudicium generari.

De pactu verò nuptiali prædicto, ordinamus, atque decernimus de consensu partium prædictarum, quod pro ipso pactu à personis notorie pauperibus non habentibus triginta solidos in valore, in bonis mobilibus quibuscunque, nupris seu nubendis in posterum nihil penitus exigatur. Ab aliis verò qui valorem quinquaginta solidorum, aliis librarum, & supra in bonis mobilibus quibuscunque secundum famam dicentur habere tres solidos: ab aliis verò qui minus quinquaginta librarum, dum tamen valorem triginta solidorum habeant, aut supra duos solidos. Post benedictionem tamen nubentibus liberè, & gratis impensam pro ipsarum partium majori commoditate persolvantur: præter oblationes, in quibus & de quibus observetur, & fiat sicut hætenus laudabiliter extitit consuetum.

Statuimus etiam & ordinamus de partium prædictarum voluntate, concordia & consensu, quo ratione laudabilis consuetudinis supra dictæ, quod ibidem consuevit in talibus huiusmodi observari casibus, post Sacramentum extreme Unctionis gratis & liberè præstitum, præsentur de cætero tantum octo denarii.

Excusentur tamen illi quos notorie paupertas excusat à præstatione prædicta. Videlicet qui non habent triginta solidos in bonis mobilibus in valore, ut superius est præmissum. Mandamus etiam & ordinamus de partium prædictarum consensu, de arreagiis præteriti temporis in articulis supra dictis nihil debere exigi atque solvi.

Decernimus etiam atque mandamus per præsentem compositionem pronunciationem atque decretum in ipsis parvulis non includi: sed sicut in eorum sepultura impræsentiarum servatur, observetur propensius in futurum. Decernimus quoque atque statuimus præsentem ordinationem, & pronunciationem nostras atque decretum quæ de partium prædictarum voluntate unanimi & concordia processerunt in perpetuum inviolabiliter & irrefragabiliter observari, & auctoritate Apostolica de plenitudine potestatis tollimus, evacuamus, irritamus, & revocamus privilegium recolendæ memoriæ Bonifacii Papæ prædecessoris nostri, & cuiuscunque alterius quodcumque aliud privilegium vel scriptum nec non & consuetudinem vel usum quoad omnem omnino effectum ipsorum in quantum præsentibus ordinationi vel decreto nostris in totum vel in partem contradicerent, vel in aliquo contrairent: & quidquid ex eis vel ab ipsa est quomodolibet subsequutum, quoad omnem omnino efficaciam & effectum ipsorum. Retinemus autem nobis & successoribus nostris etiam de voluntate ac consensu partium prædictarum declarationem omnium & singulorum prædictorum & contingentium, ipsa & quæ contingere potuerunt quomodolibet in futurum. Et si qua dubietas seu ambiguitas juris vel facti nunc vel aliàs in posterum contingeret, vel oriretur quomodolibet in ipsis, & de ipsis, dubium, dubietatem & ambiguitatem, nos & successores nostri de iure,

& de facto, prout, & quotiens expedire viderimus tollere, declarare & ordinare possimus. Et nostris declarationi, & voluntati, & successorum nostrorum in omnibus, & per omnia partes prædictæ stare habeant, & in omnibus obedire. Mandamus etiam, ordinamus atque decernimus de consensu, ut dictum est, partium prædictarum, ut ea, quæ per supra dictos procuratores Prælatorum & Cleri, Ducis, & populi coram nobis acta sunt solemniter, & firmiter, de quorum procuratoris constat per publica documenta de nostro mandato visa, examinata, & lecta, & ex certa scientia approbata; Prælati, Rectores, & Clerus ac supra dicti Britannicæ Dux ejusque subditi vel saltem majores ipsorum vice, & nomine totius populi in se suscipientes, & ipsius ratificare solemniter teneantur, & servare posse in omnibus, & singulis articulis supra dictis, & quolibet prædictorum. Volumus autem quod dicta procuratoria nunquam de cætero necesse sit ostendi propter præmissa vel aliquatenus exhiberi. Sed præsentis nostræ ordinationi absque ipsis in omnibus plenè stetur. Nos enim defectum si quis in eisdem procuratoris quomodolibet extitisset, supplemus de ejusdem plenitudine potestatis.

Nulli ergo omnino homini liceat hanc paginam nostrorum statutorum, ordinationis, constitutionis, voluntatis, evocationis, revocationis, & suppletionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hæc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Avenione quinto Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno quarto.

Ad Philippum Pulchrum Bulla, qua testatur quantam desideret ipsius concordiam perpetuam cum Henrico VII. Rege Romanorum, & quod idem non sit assensurus, si hic Regna Arelatense, & Viennense in alium Principem sæcularem transferre veller: anno 1309.

C L E M E N S E P I S C O P U S,

Servus Servorum Dei charissimo in Christo filio Philippo, Regi Francorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Rex pacificus, filius summi Regis, qui nos licet indignos, vocari à sui vicariatus officium sua inscrutabili dignatione concessit, nostris infudit affectibus, ut, ab huiusmodi vocationis exordio ponentes quasi viarum nostrarum principium, bonum pacis in sanctæ matris ecclesiæ filios & præsertim in Catholicos reges & Principes, qui majores aliis & in altioribus positi speculis dignitatum, virtutum inferioribus debent exempla porrigere; totis visibus illius nitentur derivare fluentia, diffusaque continuis favoribus irrigando fovere. Et licet de singulis Christi fidelibus, & præcipue Regibus Principibusque Catholicis nobis sit sollicitudo continua, ut virtutis fomitibus odiorum & discriminibus guerrarum exclusis, in pulchritudine pacis se deant, in fiduciæ tabernaculis habitent, & in requie opulenta quiescant: ut tamen inter te & carissimum in Christo filium nostrum Henricum, Regem Romanorum illustrem unitatis, caritatis & pacis solidæ fœdera, perpetuis duratura temporibus, vigeant, tantò ferventiori desiderio dicimur, quanto ad te & Regem eundem præcipuos & peculiare Ecclesiæ filios, inter cæteros Reges & Principes orbis terræ, majori zelo dilectionis afficimur, ac utriusque Regis & regni statum felicem & prosperum ac honoris & exaltationis

augmentum

A N N O
1309.XVII.
Ex Cod.
Leibnizii
Tom. 1. Mant.
Pag. 244.

augmentum, prædecessorum nostrorum exemplo laudabili, votis potioribus affectamus; quantoque tuam & ipsius Regis unionem ac conformem & unanimum voluntatem utilitatis totius Reipublicæ Christianæ, & præsertim negotii terræ sanctæ efficaciorē speramus & credimus, divina favente Clementia, promotricem. Hujus quippe nostri ferventis desiderii sic viget instantia, ut patenter ostendat in experientia libro, quod legitimus, amor operatur, multa, si est; si autem operari renuit, amor non est: anxia enim mens, præsertim quam Zelus veræ caritatis accendit ad optatum, cogitationibus æstuat, curis effluit, meditationibus immoratur, quaerit remedia, quaesitis adjicit quaesita & adjecta prosequitur, nec solers inquisitio vel adauca profectio efficit, quo minus inquirendo & profectando crescat anxietas, donec, quod avide quaeritur, efficaciter exquatur. Attendentes itaque, quod ex donationis concessione vel translatione Regnorum Arelatenfis & Viemensis Romani Imperii membrorum, vel alterius eorundem si eas per dictum Henricum Regem Romanorum in alium seu alios, quam in Romanam vel aliam Ecclesiam fieri fortasse contingeret, inter te ac Regem præfatum & utriusque Regis & Regni vasallos fideles & subditos, suboriri possent in posterum similitates & odia, commotiones guerrarum & periculosa dissensiones & scandala multipliciter pervenire; ac volentes tot & tantis periculis, malis & scandalis, paternæ sollicitudinis studio, congruis remediis obviare; tibi tenore præsentium intimamus, quod ipsi Regi super donatione, concessione seu translatione hujusmodi de Regnis prædictis vel eorum altero, per eundem Regem in alium seu alios, quam in Romanam seu aliam Ecclesiam, ut præmittitur, faciendis, non intendimus nostrum imperium attentum.

Datum Avenioni Cal. Maji, Pontificatus nostri Anno sexto, sub plumbo cum cordula canapis.

XVIII.

Ex Codic. Dipl. Leib. Tom 2. Mont. pag. 328.

Bulla quæ narrat tum adversarios, tum Patronos causæ Bonifacianæ, desertis judiciariis formulis litis arbitrium permisisse eidem Clementi, qui laxatis censuris in Regem, & Regnum Gallie latis, plurimisque in illius Genus laudem dictis, inter alia decernit, literas & sententias Bonifacii Regi Franciæ injurias & regesto Pontificio eradendas Anno 1310.

C L E M E N S P A P A V.

Ad certitudinem præsentium & memoriam futurorum.

EX parte charissimi in Christo filii nostri Philippi Regis Francorum illustris fuit expositum coram nobis, quod significantibus olim sibi frequenter & pluries nonnullis sublimibus & magnæ autoritatis personis, Bonifacium Papam octavum prædecessorem nostrum non per ostium, sed aliunde intrasse ovile dominicum, Ecclesiam videlicet sponsam Christi, ipsumque fore crimine pravitatis hæreticæ irrecitum quibusdam ex personis ipsis ipsum super hoc impetere seu denunciare volentibus, ac requiruntibus Regem ipsum, tanquam fidei pugilem & Ecclesie defensorem, ut cum ex victo & illegitimo ingressu dampnabili, perveris actibus, detestandis operibus & perniciosis exemplis dicti Bonifacii status fidei & Ecclesie miserabilibus dispendiis & ærumnis gravisque ruinæ periculis subjaceret; ac ubi de hæresi agitur, fidei & Ec-

clesiæ defensoris semper exciterit inclyta domus sua per declarationem veritatis hujusmodi procuraret generale Concilium convocari; Rex ipse, quia pudenda patris proprio libenter pallio contexit denuntiatorum & objectorum ipsorum frequentibus pulsatus instantiis & assiduis clamoribus excitatus, ejusque conscientia, tam per nonnullas sublimes, graves & dignas personas, videlicet dilectos filios, nobiles viros Ludovicum Ebroicensem & Guidonem Sancti Pauli, ac quondam Joannem Droccensem Comitibus asserentes, præstitit ad sancta Dei Evangelia ab eis tacta corporaliter juramentis se præmissa credere esse vera & ea legitime posse probari quam per alias quamplures sublimes & fide dignas personas, status tam Ecclesiastici, quam mundani, eundem Bonifacium diversis hæresum speciebus infectum, ac in profundo malorum positum, ac omnino incorrigibilem affirmantes super his, ut decuit, informata negotium convocationis hujusmodi Concilii generalis pro declaratione veritatis, ut videlicet dicti Bonifacii innocentia in hac parte claresceret, sicut teste conscientia exoptabat, aut ipso Bonifacio, si denunciata & objecta contra eum forent veritati subnixæ tanquam illegitimo profusus amoto, & cunctis erroribus, iniquitatibus & spurciis à domo Domini procul pulsis, de vero legitimo pastore provideretur Ecclesie sanctæ Dei una cum præfatis Baronibus, collegiis, universitatibus, communitatibus & universitatibus Civitatum & aliarum villarum, diversorum Regnorum & climatum orbis terræ, aliisque sibi adherentibus ex fervore fidei & Zelo justitiæ ac pro reformatione status Ecclesie ac generali bono totius Reipublicæ Christianæ, assumptis deliberato consilio ad laudem divini nominis & exaltatione catholice fidei promovendum, ipsiusque promotionem convocationis Concilii generalis, ut ipsius provisione salubri memoratis objectoribus audientia præberetur, ac super objectis sciretur veritas, ac statueretur & fieret, quod justitia suaderet, apud eundem Bonifacium, dum viveret, per solemnes nuntios Regios; & post ejus obitum apud bonæ memoriæ Benedictum Papam XI. prædecessorem nostrum, & eo sublato de medio, apud nos ad Ecclesie præfate regimen licet insufficientibus meritis divina dispositione vocatos, dum paulo post nostra promotionis auspiciis Lugduni nobiscum, pro hujusmodi & terræ sanctæ & aliis negotiis arduis, personaliter convenisset, ac Pictavii postmodum iteratis instantiis, ut videlicet per eundem Bonifacium prædecessorem nostrum, dum in humanis agebat, & post ejus decessum per nos etiam de præfati deliberatione Concilii convocandi, si expediens videretur, super denunciatis & objectis hujusmodi discuteretur veritas ac decerneretur & fieret, quod censent & stabiliunt Canonice sanctiones operosis studiis ac sollicitudinibus institit indefessis.

Quare præfatus Rex nobis humiliter supplicavit, ut, cum sicut denuntiatorum & objectorum prædictorum habebat assertio ex certis causis exhibitionis justitiæ in hac parte morosa protractio negotio fidei ac eisdem denuntiatoribus & objectoribus dispendiosa foret, & periculosa quam plurimum; in negotio memorato procedere ac exhibere super eo justitiæ plenitudinem dignaremur. Proponeretur autem in contrarium ex parte quorundam se offerentium defensionem memoriæ & status Bonifacii memorati, dictum Regem ex malignitatis & odii fonte potius, quam charitatis aut fidei vel justitiæ zelo procedere ad requisitiones hujusmodi faciendas, ipsumque denuntiationes, objectiones & assertiones prædictas calumniosè fieri procurasse, ac Regem eundem & quosdam

ANN O
1310.

ex denuntiatoribus & obsectoribus supra dictis ausu sacrilego capi fecisse Bonifacium memoratum, ac denuntiatores, & obsectores & assertores eisdem, conspiratores fuisse, & esse dicti Bonifacii inimicos etiam capitales: quibus præmissis & aliis multis rationibus, dicebatur, dictum Regem super requisitione prædicta nullatenus audiendum, ac denuntiatores, & obsectores prædictos ad denuntiationes hujusmodi non fore aliquatenus admitte-
 Sed respondebatur è contra pro parte Regis, denuntiatorum & obsectorum & assertorum ipsorum, quod ab ipso primordio promotionis dicti Bonifacii ad summi Pontificatus apicem, memorato Regi per nonnullas sublimes & præminentes excellentiæ aliasque fide dignas personas Ecclesiasticas & mundanas insinuatum multoties fuerat, & diversis successivè temporibus auribus regis pluries inculcatum, quod Bonifacius per ostium non intrasset, quodque vitio labis hæreticæ & aliis nefandis criminibus irreitus, ac positus in profundo malorum omnino incorrigibilis existeret ipsumque Regem, ut tanquam fidei pugil Ecclesiæque defensor imminentibus malis & scandalis remediis occurreret opportunis, fuisse cum instantia requisitum. Sed Rex ipse, ut filius pudoratus, illius, quem loco patris habebat, pudenda cernere veritus, avertens à prædictis insinuationibus & denuntiationibus aures suas, ipsum diutius propter honorem Ecclesiæ toleravit & venerabatur ut patrem; donec pernarum prædictarum frequentibus & continuatis instantiis & demum in publico Parlamento Parisiis præsentibus Prælatibus Baronibus & Capitulis, Conventibus, Collegiis & Communitatibus, & Universitatibus Villarum regni prædicti opportunè & importune pulsatus, cum ulterius urgente conscientia de præmissis, ut præmittitur, informata, absque Dei offensa dissimulare non posset, nec sine gravibus scandalis & periculis tolerare; de Prælatorum, Baronum ac Capitulorum, Conventuum, Collegiorum, Communitatum & Universitatum, villarum regni præfati, nec non Magistrorum in Theologia ac Professorum utriusque juris, & aliorum sapientum & gravium personarum diversorum Regnorum & partium deliberato consilio non ex odii fomite, non typo malitiæ, sed zelo fidei, necessitate cogente, promotionem, ut prædicatur, assumpsit negotii supra dicti, nec præfatum Bonifacium capi, nec aggressionem vel insultum in eum vel ejus domum fieri mandavit aut fecit; sed denuntiationes & objectiones prædictas sibi per Gulielmum de Nogareto militem & alios suos nuntios ad hoc ab eo patentibus & expressis litteris regis destinatos duntaxat insinuari præcepit, & ab eo super his generale Concilium convocari; & si dictus Gulielmus circa personam vel domum dicti Bonifacii vel alias in præmissis aliqua commisit illicita, displicerunt & displicent dicto Regi, nec ea rata vel grata unquam habuit neque habet. Adjiciebatur etiam denuntiatores & obsectores prædictos, de hæresi, illegitimo ingressu & aliis criminibus prædictis à longe retroractis temporibus per nonnullas graves & fide dignas personas instructos & informatos fuisse, ipsosque ad denuntiationes & objectiones, eisdem apud præfatum Regem, cum ad prælibatum Bonifacium tunc aditum commodè habere non possent, in publicum defendendas, non ex odio præconcepto, cum tunc ipsos in nullo dictus Bonifacius offenderet, non ex fermento malitiæ, sed potius ex fervore fidei, & zelo justitiæ processisse, & earum prosecutioni etiam nunc instare, paratos eas secundum formam curiæ legitimæ prosequi & probare. Nos autem cum fratribus nostris ma-

tura & frequenti super hoc deliberatione præhabita, considerantes attentius & infra claustrorum meditatione sollicita revolventes, quod præfati negotii prosecutio rigorosa, impeditiva nimis prædicti negotii terræ Sanctæ, & aliis gravioribus onusta dispendiis & diversis undique periculis plena existeret, sicut jam facti exordia indicabant; ac volentes tot, & tantis malis & periculis, ne in segetem periculose succrescerent, sed præcisè radicibus suo præfocentur in ortu ex debito pastoralis officii sollicitè providere; apud eundem Regem de Fratrum nostrorum consilio, & ad eorum supplicationem instantem salutaribus monitis, exhortationibusque paternis insistentibus, ut rejectis anfractibus denuntiationum & objectionum hujusmodi, cum per alias congruas & legitimas vias præfatum negotium tractari commodius & facilius posset & brevius terminari ipsius negotii prosecutionem nostræ & Ecclesiæ ordinationi relinqueret, & ut denuntiatores & obsectores præfati ibidem facerent, interponeret partes suas; ita quod nos & eadem Ecclesia, causarum vitatis anfractibus, & prædictis malis & periculis obviano, ex officii nostri debito ad ipsius negotii cogitationem examinationem totalem, decisionem procedere, statueret, ordinare de ipso ac finem congruum eidem imponere deberemus prout Catholice fidei ac universalis Ecclesiæ statui & honori conveniens, ac terræ Sanctæ negotium & alias secundum Deum expediens videretur. Sed licet requisitionem hujusmodi apud eundem Regem pluries diversis successivè temporibus atque locis duxerimus repetendam, ipso tamen Rege, ad denuntiatorum & obsectorum prædictorum instantiam requisitioni prædictæ ut prius nihilominus insistente, nos inter tot diversa & adversa in medio super justitiæ solium constituti in tanto negotio non precipitanter aut irruptive, sed cum debita cautela & maturitate procedere cupientes, diversos & varios in negotio ipso per legitima intervalla dierum & temporum continuatis terminis fecimus, justitiæ mediante processus. Et ne vel malignis aut falsis delationibus aditum nimis facilem panderet, aut denuntiatoribus & obsectoribus supra dictis, si spiritu Dei aguntur, in dispendium fidei viam præcludere, vel negare justitiæ videremur. Non intendentes tamen denuntiatores & obsectores prædictos vel alterum eorumdem, aut denuntiationes vel objectiones, vel aliqua proposita per eisdem admittere, nisi si, prout & in quantum contra summos Pontifices vivos vel mortuos admittendi forent, & etiam admittenda juxta sanctorum patrum decreta & canonica instituta de motu & Zelo Regis præfati circa requisitionem hujusmodi, & assertorum & denuntiatorum & obsectorum prædictorum circa assertiones, denuntiationes & objectiones præmissas duximus inquirendum. Et demum competentem super his inquisitione præhabita, competerimus, quod etsi etiam assertores, denuntiatores & obsectores prædictos ad assertiones denuntiationes & objectiones hujusmodi ac dictum Regem ac requisitionem prædictam, ut præmittitur, faciendas obsectorum veritas de quibus certi non sumus, forsitan non movisset ipsos tamen ad hoc præconcepta malignitas aut mala causa non impulit, sed bonus, sincerus & justus Zelus induxit. Unde assertores, denuntiatores & obsectores eisdem ad assertiones denuntiationes & objectiones eisdem ad dictum Regem, qui ad eorum nec non aliarum sublimitum & gravium personarum frequentem & sæpius repetitam instantiam ad requisitionem prædictam ab initio processerat & nunc etiam procedebat extra omnem calumniam fuisse & esse ac bono, sincero & justo zelo ex fervore Catholi-

ANN O
1310.

ANN O
1310.

ca fidei processisse, de fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica pronuntiamus, dicimus atque decernimus, & tenore presentium declaramus. Unde nos de saepe fatis Regis innocentia in hac parte tam per confessionem praefati Gulielmi quam alias sufficienter instructi, pronuntiamus, dicimus atque decernimus, & auctoritate praedicta de fratrum praefatorum consilio tenore presentium declaramus, Regem ipsum super captione, aggressionem & insultu praedictis, ac dispersione & amissione thesauri & aliis quae in conflictu vel facto captione dicti Bonifacii, aut aggressionem vel insultu praedictis ipsi Gulielmo inopis quomodolibet contigerunt, innocentem penitus & inculpabilem fuisse ac esse. Quibus pronuntiationibus, declarationibus & decretis per nos, ut praemittitur factis & habitis, cum in negotio memorato vel temus ulterius iustitia mediante procedere, n. causa fidei indiscussa diutius remaneret; illi qui defensionem, memoriam & statum dicti Bonifacii se, ut praemittitur offerebant, negotium huiusmodi in officii nostri mera & libera potestate sponte ac libere dimiserunt, ac demum praefatus Rex praemissa pericula consideranter attendens tanquam benedictionis & gratiae filius, progenitorum suorum qui se semper ipsius Ecclesiae beneplacitis coaptarunt, vestigia clara sequens, pro se ac universis regnicolis regni sui, euiuscumque status vel conditionis existant; nostris in hac parte requisitionibus de abundantia regalis clementiae per effectum operis acquievit. Praefati quoque denunciatores & obiectores, ad inductionem dicti Regis factam eidem ad preces nostras, per nos, ut praemittitur, ipsi Regi porrectas, auctoritate nostra interveniente, nostris circa id beneplacitis finaliter assenserunt, negotium huiusmodi & prosecutionem ipsius nostrae & Ecclesiae cognitioni, decisionem, ordinationem, & dispositionem libere relinquentes, prout per patentes regias, ac denuntiatorum & obiectorum & assertorum praedictorum litteras quas ad cautelam & in memoriam rei gestae & ipsius Ecclesiae archivio repositas servari facimus plene constat. Nos itaque mansuetudinem regiam ac expertam in his devotionis & reverentiae filialis gratitudinem, quas pro tot, & tantis malis & & periculis evitandis dicto Regi divinitus credimus inspiratas, plenis in Domino laudibus commendantes Regi caelesti, in cuius manu corda sunt principum & a quo tantum bonum non ambigimus processisse, cum ab ipso bona cuncta procedant, laudes & gratias profundae humilitatis spiritu, totoque devotionis animo exhibemus ac motum & Zelum dicti Regis in hac parte ex fervore fidei quem Rex ipse a progenitoribus suis hereditario quasi iure attraxisse dignoscitur, procedentem non immerito approbantes, & sonoris laudum effertentes praeterea, ac volentes praefato Regi & suis adversus futura pericula sic plene prospicere, & alias in hac parte ad honorem Dei & Ecclesiae sic utiliter & salubriter providere, quod inclinata domus & Regni Franciae fama celebris sui que nominis claritas, ubique divulgata per orbem nullis obloquentium moribus, vel ulorum caninis latrabibus, qui vel ex ignorantia veritatis aut propriae malignitatis astutia, vel invidiae stimulis concitati malum in bono praesumunt, & praedicant in posterum pateat, sed in sui splendore luminis semper illibata persistat, vitentur jam experta pericula, ac tot & tantis malis & scandalis jam praevisis, quae ex praetitorum commemoratione, reiteratione vel recidiva iteratione quacumque verisimiliter sequi possent in posterum, via pracludatur omnino, ac charitatis veritas & pacis foedera, quae inter praefatam Ecclesiam ac Regem & Regnum Franciae haecenus divina favente cle-

mentia vigerunt & vigent in sui vigoris & roboris firmitate, de bono semper in melius illibata perpetuis temporibus asserventur, omnes sententias latas ab homine vel a iure constitutiones declarationes non inclusas in sexto libro decretalium, in quantum praedictant vel possent praedictare honori, statui, iuribus & libertatibus dictorum Regis & Regni, regnicolis, assertoribus, denuntiatoribus, fautoribus delatoribus, adherentibus, ac valitoribus antedictis, duabus, constitutionibus, quae non sunt in eodem libro inclusae, quarum una incipit: unam sanctam, & alia: rem non novam, quas secundum moderaciones easdem aliis per nos factas & non aliter intelligi volumus & secundum moderaciones ipsas volumus in suo robore remanere exceptis; nec non privilegiorum revocationes responsiones ac quoslibet processus suspensionum, excommunicationum, interdictorum, privationum, dispositionum & alios quoscumque processus iuris vel facti, verbo vel literis, in scriptis, vel sine scriptis, directis, vel indirecte principaliter vel incidenter, implicite vel explicitè, publice, vel occultè contra dictum Regem liberos, & fratres ipsius & Regnum Franciae statum, iura & libertates eiusdem pro quibuscumque factis, causis vel occasionibus, aut exquisitis coloribus vel figmentis quibuscumque praeteritis temporibus, nec non contra denunciatores, obiectores vel assertores praedictos, ac Praelatos, Barones, & alios incolas & habitatores regni eiusdem quibuscumque temporibus, causa vel occasione praedictarum assertionum, denuntiationum, propositionum, objectionum, provocationum, appellationum, petitionum, seu requisitionum, convocationis Concilii generalis blasphemiarum, injuriarum dictarum vel factarum contra dictum Bonifacium quoquo modo, vel captione, aggressionis, vel invasionis domus personae suae dispersionis, & amissionis thesauri aliorum, quae in facto Anagninae vel alibi ubicunque occasione dicti Regis, aut occasione discordiae quam habuit contra ipsum Regem Bonifacium praedictas, seu causa vel occasione aliquorum emergentium vel contingentium, seu quae contingere potuerant ex eisdem, ac etiam contra adjuutores, valitores & praemissis seu ea tangentibus ipsius Regis vel sibi quomodo libet adherentes, vivos vel mortuos cuiuscumque nationis, praeminentiae, honoris, ordinis dignitatis aut status Ecclesiastici vel mundani existant; etiam si Cardinalatus, Archiepiscopali, Episcopali, Imperiali, vel regali dignitate praefulgeant, tam per dictum Bonifacium, quam quoscumque alios in vita vel post mortem ipsius auctoritate sua, quam per memoratum Benedictum immediatum successorem suum pro factis, causis vel occasionibus antedictis factos & habitos a festo sanctorum omnium, quod fuit anno nativitatei Dominicae millesimo trecentesimo citra, si qui sint, vel fuerint, ad cautelam relaxamus, revocamus, irritamus, annullamus, cassamus & ex nunc nullos, cassos & irritos pronuntiamus ex certa scientia de fratrum nostrorum consilio & de Apostolica plenitudine potestatis. Et si quis calumniae macula, sive nota ex praemissis denuntiationibus, objectionibus, assertionibus aut quibuscumque contumeliis, blasphemis, injuriis, verbis vel factis, in scripturis privatis vel famosis libellis occultè vel publicè eidem Bonifacio in vita eius vel post mortem illatis, aut earum publicatione, assumptione vel prosecutione, aut culpa, offensa aut injuria qualibet, seu infamia iuris vel facti, praefato Regi, posteritati suae, assertoribus & denuntiatoribus ac obiectores, Praelatis, Baronibus vel aliis indigenis, incolis & habitatoribus dicti Regni, nec non & adjuutoribus va-

ANN O
1310.

ANN O
1310.

litoribus & adhærentibus prædictis aut aliquibus ex eis aut aliis consentientibus mandantibus vel ratum habentibus, opem, consilium, auxilium, vel favorem præbentibus quoquo modo, vivis, vel mortuis, personis infra nominatis exceptis, ex captione, insultu & aggressionem prædictis, aut ex rapina seu perditione thesauri Ecclesiæ, aut ex aliis quibuscunque, quæ in conflictu vel facto captione, insultu aggressionis prædictorum, vel alias ipsorum occasione, ut præmittitur contigerunt impingi, imponi vel imputari possent in posterum quoquo modo hujusmodi calumnias, notas, maculas, injurias, infamiam, actiones, querelas & offensas, si quæ forsan sint vel esse possint in posterum totaliter aboleamus & tollimus, & etiam ad cautelam penitus amovemus, & sententias, emendas, multas & pœnas, si quæ sint, pro eis impositas vel inflictas ab homine vel à jure & quæ imponi vel infligi possent in posterum, etiam si supponerentur vel dicerentur captio prædicta vel aliqua de præmissis facta nomine dicti Regis, valitorum adjutorum vel adhærentium prædictorum, aut ipsis mandantibus vel procurantibus vel ratum habentibus aut sub vexillo suo aut insigniis armorum suorum; prorsus amovemus & tollimus, & etiam ad cautelam omnino remittimus & quietamus: ac Regem ipsum & Regnum prædictum assertores, denunciatores & objectores, Prælatos, Barones & Clerum & populum dicti Regni, nec non valitores & adhærentes, & alios supra dictos, in eum statum in omnibus & per omnia, si forsan ipsi vel eorum aliqui quomodolibet egant, personis inferius nominatis duntaxat exceptis, reponimus, restituimus, & plene reducimus, in quo Rex ipse & alii supra dicti erant ante omnia supra dicta juxta distinctiones personarum, factorum, causarum & temporum superius assignatas; ita quod Rex ipse posteritas sua & regnum prædictum, apertores, denunciatores & objectores, Barones & alii supra dicti, aut aliqui seu quisvis ex eis, exceptis duntaxat infra nominatis personis, & calumnia, notis, maculis, captione, aggressionem, insultu, rapina, seu de perditione thesauri, culpis, injuriis vel offensis, blasphemis, sententiis vel processibus, vel quibuscunque aliis supra dictis deinceps notari vel impeti nequeant, nec sententia aut processus hujusmodi, contra ipsos vel quemvis ex eis aliquem possint habere vigorem, effectum, aut roboris firmitatem subdit, cum rerum experientia doceat imminenti pericula discutere; sui esse consilii præteritorum memoriam penitus extinguere ne forte malum aliquando recrudesceret: atque adeo memoratas constitutiones privilegiorum declarationes, revocationes, suspensiones, anathematis interdicti Ecclesiastici abrogatione dignitatis sententias, aliasve publicas tabulas è Pontificum regestis, legumve codicibus ex Sacri Cardinalium Senatus Consilio evulsisse, atque intentato Ecclesiastico fulmine, ab omnibus cujuscunque Ecclesiasticæ etiam Cardinalitatis vel Regiæ dignitatis, sexus, conditionis infra menses quatuor illarum exempla flammis dari, vel è libris suis abradi jubere, neque cuiquam ullas prærogativas in ea re ad eludendum hoc Pontificum Imperium suffragaturas. Datum Avin, V. Kalend. Maii Pontificatus anno VI.

Absolutio Gulielmi de Nogareto, imposita ei admodum severâ penitentia anno 1310.

C L E M E N S E P I S C O P U S,

Universis Christi fidelibus presentes Literas inspecturis.

Licet Gulielmus de Nogareto Regis miles à pluribus contentis in prædictis literis & eorum effectu specialiter, ut præmittitur, excludatur, sive excipiat, nos considerantes, quod si licet ipse asserat ex his, quæ in personam vel erga personam Bonifacii prædecessoris nostri & ingressu domus suæ cum multitudine armorum, & occupatione & rapinâ thesauri Ecclesiæ Anagninæ facta fuerunt, se pluribus rationibus, quas se probaturum offerebat, non teneri, nec propter præmissa vel illa, ad quæ idem Benedictus prædecessor noster ratione præmissorum, contra eum processit, excommunicationis seu excommunicationum sententiis se fore ligatum: Quia tamen cum instanti instantia humiliter & devotè à nobis impetiri sibi, super hujusmodi petiti absolutionis beneficium ad cautelam, offerens ob divinam Ecclesiæ & nostram reverentiam, penitentiam, quam ei duxerimus injungendam super prædictis se ad cautelam recepturum, ac etiam complecurum: Nos volentes saluti animæ suæ providere, nec non & consideratione ipsius Regis, pro ipso in hac parte cum instanti supplicantis, ipsum ab omnibus sententiis supra dictis absolvimus ad cautelam, & injungimus sibi penitentiam ad cautelam: videlicet quod in proximo passagio generaliter transieret personaliter cum equis & armis in subsidium terræ sanctæ, ibidem in dicta terrâ subsidium perpetuo moraturus, nisi à nobis, vel successoribus nostris super abbreviatione temporis gratiam meruerit obtinere.

Volimus etiam, quod interim peregrinationes personaliter faciat infra scriptas, videlicet quod visitet *B. Mariæ de valle viridi de rupe amatoria, Anciensis de Bologno super mare: Carnotensis S. Egidii & de monte majori Ecclesiis, ac limina B. Jacobi Compostellani*: ipsumque dummodo penitentiam hujusmodi devotè susceperit & peregerit cum affectu, dum vitam duxerit in humanis, vel eo mortuo hæres ejus, prædictarum relaxationum, revocationum, irritationum, abolitionum, remissionum, quationum, retentionum, repositionum, reductionum, & aliorum omnium & singulorum effectuum, provisionum & securitatum secundum distinctiones personarum, factorum, causarum & temporum in prædictis nostris literis comprehensas, de fratrum nostrorum consilio, de plenitudine potestatis participem efficiamus & consortem &c. Denuntiat dein Nogareto, si inflictas illi pœnas ipse hæresve respuerit ipsum irrogatis antea censuris sententiisque irretitum fore. Dat. Avinionæ V. Cal. Maii anno VI.

Super Concessione factâ Hospitali S. Joannis Hierosolymitani de bonis Templariorum: anno 1312.

C L E M E N S E P I S C O P U S,

Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

AD providam Christi vicarii, præsentis in specula Apostolicæ Dignitatis cir-

ANN O
1310.
XIX.
Ex Cod. Diplom. Leibnizii Tom. 2. pag. 334. Mant.XX.
Ex Arch. Angl. Rimer. Tom. 3. p. 23. 323.

cum-

ANNO
1312.

cum spectionem pertinet vices pensare temporum emergentium, negotiorum causas discutere, ac personarum, attendere qualitates, ut ad singula debitorum dirigens necessariae considerationis intuitum & opportuna manus operationis apponens, de agro Domini sic vitiorum tribulos eruat, ut virtutes amplifcet: sic praevaricantium spinas tollat, ut evellendo plus placeat, quam destruat: & in loca vacua, per eradicationem nocentium tribulorum, devota Deo plantaria transferendo, potiore praebeat, de provisa & utili eorumdem locorum unione & translatione, laetitiam; quam vera iustitia, quae compassionem habet, dolorem inulterit demerentium personarum locorum huiusmodi per ruinam; sic enim sufferendo quod officit, & subrogando quod proficit, virtutum profectus amplificat, & sublata de medio meliori subrogatione restaurat. Dudum siquidem ordinem Domus militiae, Templi Hierosolymitani, propter Magistrum & Fratres caeterasque personas dicti Ordinis, in quibuslibet mundi partibus consistentes, variis & diversis, non tam nefandis, quam infandis, Proh dolor! errorum & scelerum obsecantibus, pravitatibus, maculis & labe repletos, quae propter tristem & spurcissimam eorum memoriam, praesentibus subtrahimus, eisdemque ordinis statum, habitum atque nomen, non sine cordis amaritudine, & dolore, facto approbante Concilio. Non per modum diffinitiva sententiae, cum eam super hoc secundum inquisitiones & processus, super his habitos, non possemus ferre de iure, sed per viam provisionis, seu ordinationis Apostolicae, irrefragabili & perpetuo valitura substitimus sanctione ipsum prohibitioni perpetuae supponentes, districtius inhibendo nequis dictum ordinem, de caetero, intrare, vel ejus habitum suscipere vel portare, aut pro Templario gerere se praesumeret: quod si quis contra faceret, excommunicationis incurreret sententiam ipso facto. Universa etiam bona Ordinis praelibati Apostolicae Sedis ordinationi, & dispositioni, auctoritate Apostolica, duximus reservanda, inhibentes districtius ne quis, cujuscumque conditionis vel status existeret, se de personis vel bonis huiusmodi aliquatenus intromitteret, vel circa ea in praesudicium ordinationis seu dispositionis Apostolicae, per sedem eandem, ut praemittitur faciendae aliquid faceret, innovaret, vel etiam attentaret: Decernentes ex tunc irritum & inane, si secus a quoquam scienter vel ignoranter contingeret attentari. Ac postmodum ne dicta bona, quae dudum, ad subsidium Terrae Sanctae & impugnationem inimicorum Fidei Christianae, & Christi cultoribus data, legata, concessa & acquisita fuerunt, debita gubernatione carentia, tanquam vacantia deperissent, vel converterentur in usus alios, quam in illos ad quos fuerunt pia devotione fidelium deputata; vel propter tarditatem ordinationis & dispositionis huiusmodi eorum destructio vel dilapidatio sequeretur, cum Fratribus nostris Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis & Praelatis, ac etiam cum nonnullis excellentibus & illustribus Personis, cum reliquorum quoque absentium Praelatorum, ac etiam Capitulorum, & Conventuum, Ecclesiarum, & Monasteriorum Procuratoribus in dicto Concilio constitutis, habuimus ardua, morosa, & diversa consilia & tractatus, ut per huiusmodi consiliorum & tractatum liberationem praebitorum diligentem dictorum bonorum Ordinationi, & dispositio ad honorem Dei, augmentum Fidei exaltationem Ecclesiae, dictae Terrae subsidium, salutem quo-

que fidelium & quietem salubris & utilis proveniret. Post quae utique longa praemeditata provisa, & matura consilia suadentibus plurimis iustis causis, nostra, & dictorum Fratrum, nec non Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum & aliorum Praelatorum, ac excellentium & illustrium Personarum praedictorum in dicto Concilio tunc praesentium deliberationis & consilia in hoc finaliter residerunt. Ut praedicta bona ordini hospitalis Sancti Iohannis Hierosolymitani, & ipsi hospitali, ac dilectis filiis Magistro & Fratribus Hospitalis ejusdem nomine Hospitalis & Ordinis eorumdem, qui, tamquam athletae Domini pro defensione Fidei se periculis mortis jugiter exponentes, onerosa nimis & periculosa dispendia continue perferunt in partibus transmarinis in perpetuum unirentur. Nos igitur, inter caetera mundi loca in quibus vigere dignoscitur observantia regularis, dictum ordinem hospitalis & ipsum Hospitalis sinceram caritatis plenitudine prosequentes: ac attendentes quod, sicut evidentia facti docet in eo divinis obsequiis ferventer instituitur, pietatis & misericordiae opera vigilantibus studiis exercuerunt, Fratres Hospitalis ipsius, mundanis speris illecebris, devotum impendentes Altissimo famulatum, ac pro recuperatione Terrae praedictae, tanquam intrepidi Christi pugiles, ferventibus studiis & desideris intendentes, quaelibet ducunt humana pericula in contemptum: Considerantes quoque quod ex hoc, tanto eorum sem Magistri & Fratrum dictorum Ordinis & hospitalis crescit strenuitas animorum fervor augbitur, & ipsorum roborabitur fortitudo ad propulsandas nostrae Redemptoris injurias, & hostes ejusdem fidei conterendos, quanto ipsorum potentia in opulentioribus facultatibus augmenta onera, quae prosecutionis tanti negotii necessitas exigit, levius & facilius poterunt supportare & propterea non indigne vigiles reddit studiisque sollicitis excitat, ut ad sui status augmentum, opem & operam impendamus, eodem facto approbante Concilio, ipsam Domum militiae Templi, caeterasque Domos, Ecclesias, Cappellas, Oratoria, Civitates, Castra, Villas, Terras, Grangias, & loca, Possessiones, Jurisdictiones, Redditus, atque jura, omniaque alia bona, immobilia & mobilia, vel se momenta, cum omnibus membris, juribus, & pertinentiis suis, ultra & citra mare, ac in universis & quibuslibet mundi partibus consistentia, quae ipse Ordo & dicti Magistri & Fratres ipsius ordinis militiae Templi, tempore quo ipse magister & nonnulli ex eisdem Fratribus militiae Templi in Regno Franciae communiter capti fuerunt, videlicet, anno domini millesimo trecentesimo octavo, mense Octobris, per se vel quoscumque alios habebant, tenebant, & possidebant vel ad eandem Domum & Ordinem militiae Templi, & dictos magistrum & Fratres ipsius Ordinis militiae Templi quomodolibet pertinebant: nec non nomina, actiones, & jura quae praedicto tempore captionis ipsorum eisdem Domui, ordini vel personis ipsius ordinis militiae Templi quocumque modo competeabant, vel competere poterant, contra quoscumque, cujuscumque Dignitatis, status vel conditionis existerent, cum omnibus Privilegiis, Indulgentiis, Immunitatibus, & libertatibus, quibus praefati magistri & Fratres dictorum Domus & Ordinis Militiae Templi, & ipsa Domus, & ordo per sedem Apostolicam, vel per Catholicos Imperatores, Reges & Principes & Fideles alios, vel quocumque alio modo erant legitime communiti, idem Ordini Hospitalis Sancti Iohannis Hierosolymitani, & ipsi hospitali donamus, concedimus unimus, incorporamus, applicamus & annexi-

ANNO
1312.

mus in perpetuum de Apostolica plenitudine potestatis. Exceptis bonis quondam dicti Ordinis ipsius militie tempore, consistentibus in Regnis & terris carissimorum in Christo filiorum nostrorum Castellae, Aragoniae, Portugalliae & Majoricarum Regum illustrium, extra Regnum Franciae; quae a donatione, & annexione praedictis, specialiter excipienda duximus, ac etiam excludenda: Ea nihilominus dispositioni & ordinationi sedis Apostolicae reservantes. Inhibitionem dudum, per alios processus nostros factam, ne quis videlicet, cuiuscumque conditionis, vel status existeret, sede personis & bonis huiusmodi aliquatenus introumitteret, vel circa ea in praedictum ordinationis, seu dispositionis sedis eiusdem, faciendae de illis, nec non decreti nostri interpositionem, quo ad personas & bona in dictis Regnis & Terris eorumdem Regum proximò expressorum consistentia, omnino manere volentes in pleno robore firmitatis, quousque de personis & rebus praedictis in eisdem Regnis & Terris consistentibus per dispositionem sedis eiusdem fuerit aliter ordinatum. Occupatores quoque dictorum bonorum, aut illicitos detentores cuiuscumque status, conditionis, Excellentiae, vel Dignitatis extiterint, etiam si Pontificali, vel Imperiali, vel Regali praesulgeant Dignitate, nisi infra unius mensis spatium, postquam super hoc per dictos magistrum & Fratres ipsius Hospitalis, vel ipsorum quemlibet, aut Procuratorem seu Procuratores eorum fuerint requisiti, dicta bona dimiserint, illaque plenè & liberè restituerint Ordini ipsius Hospitalis, & eidem Hospitali, aut magistro seu Prioribus, vel Praeceptoribus, aut Fratribus Hospitalis eiusdem, in quibuscumque partibus & provinciis constitutis: eorumque singulis, vel Procuratori, seu Procuratoribus eorumdem, eiusdem Ordinis ipsius Hospitalis nomine, etiam si dicti Priores, Praeceptores & Fratres ipsius hospitalis & Procuratores ipsorum, & eorum quilibet, à dicto magistro ipsius hospitalis mandatum super hoc specialiter non haberent, dummodo Procuratores praedicti à dictis prioribus & Praeceptoribus, vel eorum singulis, in Provinciis & partibus, in quibus huiusmodi priores & Praeceptores extiterint deputati mandatum super hoc habuerint vel ostenderit speciale. Qui omnes & singuli, videlicet, Priores, praepceptores & Fratres, dicto magistro: Procuratores verò praedicti eisdem Prioribus & Praeceptoribus, eorumque singulis, à quibus super his fuerint deputati, plenum super omnibus gestis, actis receptis, & Procuratis per eos quomodolibet in hac parte computum & rationem ponere & reddere teneantur. Nec non omnes, qui scienter occupatoribus & detentoribus praebatis, in occupatione vel detentione huiusmodi dederint auxilium, Consilium, vel favorem, publicae vel occultae excommunicationis: Capitula verò Collegia, seu Conventus, Ecclesiarum, & monasteriorum, nec non universitates Civitatum, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, & ipsas Civitates, Castra, Villas, & loca, quae in his culpabilia extiterint: ac etiam Civitates, Castra & loca, in quibus detentores & occupatores huiusmodi Dominium obtinuerint temporale, si huiusmodi Domini temporales, in dimittendo bona praedicta, & restituendo illa Magistro & Fratribus Ordinis & Hospitalis ipsius obstaculum adhibebunt, & infra dictum mensem ab huiusmodi praemissis non destiterint, postquam super hoc ut praemittitur fuerint requisiti, ipso facto interdicti sententiae decernimus subjacere; à quibus absolvi non possint, donec super his plenam & debitam satisfactionem curaverint exhibere. Et nihilominus occupatores, & detentores huiusmodi, vel praestantes eisdem, ut praemittitur, auxilium, consilium, vel favorem

ANNO
1312.

sive singulares personae, sive Capitula, Collegia, seu Conventus, Ecclesiarum, & monasteriorum, aut universitates Civitatum, Castrorum, Terrarum, vel aliorum locorum extiterint, praeter poenas praescriptas, omnibus, quae à Romana, vel aliis Ecclesiis quibuscumque tenent in feudum, ipso facto decernimus fore privatos, sive privata; ita quod ad Ecclesias, ad quas spectant illa, liberè, sine conditione aliqua, revertantur; earumque Ecclesiarum Praelati sive Rectores de ipsis, pro sua voluntate disponant, sicut utilitati Ecclesiarum ipsarum viderint expedire. Nulli ergo &c. Datum Vienna Sexto nonas Maii, Pontificatus nostri anno septimo.

Bulla Anglorum Regi porrecta pro Hospitalariis de Terris Templariorum in Concilio Viennensi eis collatis, ipsis liberandis: anno 1312.

CLEMENS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio Eduardo, Regi Angliae illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Nuper in Generali Concilio per nos Vienna disponente Domino celebrato, post longam deliberationem praehabitam, & maturam, acceptabilibus fore Altissimo, magis honorabile Fidei Orthodoxae cultoribus, ac subventioni Terrae Sanctae utilis, bona quondam Domini & Ordinis militiae Templi, Ordini Hospitalis Sancti Johannis Hierosolimitani concedere, quam Ordini de novo creando unire aut etiam applicare consilium, deliberationis nostrae providit. Sed quia, tunc aliquibus asserentibus utilis fore bona ipsi ordini, noviter creando, conferre, quam dicti Hospitalis Ordini applicare, tunc noster affectus speratum effectum super hoc obtinere nequivit. Tandem verò sic per Dei gratiam actum fore dignoscitur, quod sexto nonas praesentis mensis Maii, eodem sacro approbante Concilio, Hospitali, seu ipsius Hospitalis ordini, supra dictis praefata bona concedenda & applicanda duximus, ac etiam unienda, bonis eiusdem ordinis militiae Templi, in Regnis & Terris carissimorum in Christo filiorum nostrorum Castellae, Aragonum, Portugalliae, & Majoricarum Regum illustrium, extra Regnum Franciae consistentibus, duntaxat, exceptis, quae ab unione, concessione, & applicatione huiusmodi ex certis causis excipienda duximus, & etiam excludenda, ipsa dispositioni nostrae & sedis Apostolicae specialiter reservantes, quousque de illis aliter per dictam Terram subsidio per nostram, & dictae sedis providentiam extiterit ordinatum. Quo circa magnificentiam Regiam rogamus, & hortamur attentius quatinus pro reverentia Salvatoris, cujus in hac parte negotium promovemus, ac dictae Sedis, & nostrae, magistro & Fratribus seu prioribus, & Praeceptoribus Hospitalis eiusdem, in quibuscumque partibus, & Provinciis Terrarum tuarum constitutis, seu Procuratori, vel Procuratoribus eorumdem, quod praedicta bona in eisdem Regno, & Terris tuis consistentia, integre & pacifice valeant assequi, & habere Regis favoris praestes auxilium, prout extiterit opportunum. Et nihilominus omnibus, Comitibus, Baronibus, Ducibus, Principibus, & aliis nobilibus, Communitatibus, & universitatibus, Senescallis, Ballivis ceterisque Officialibus dicti Regni quocumque nomine censeantur, & aliis

XXI.
Fv 4 r-h
Angl. Rimer
Tom. 3. pag.
326.

ANNO
1312.

qui ad custodiam bonorum ipsorum de tuo mandato fuerint deputati, per litteras tuas mandes expressè ut eadem bona, Magistro & Fratribus seu Prioribus, & Præceptoribus, vel Procuratori, aut Procuratoribus ante dictis, & singulis eorumdem, à quibus super hoc fuerint requisiti, sine diminutione qualibet, quantum in eis fuerit, restituant, & assignent; eis circa nanciscendam, habendam & retinendam possessionem bonorum ipsorum per te, & Officiales eosdem, & alias executoribus super executione hujusmodi concessionis nostræ deputatis, & in posterum deputandis super eadem executione de liberalitate Regia efficaciter assistendo, cum pro parte ipsorum extiterit requisitus. Sic igitur in præmissis te promptum & liberalem exhibeas, quod præter retributionis aternæ præmium, quod inde mereberis, tibi laudis humanæ proventus incrementum, & nos celsitudinem tuam dignis valeamus in Domino laudibus commendare. Datum Liberone. Valentini. Dioec. 17. Calendas Junii Pontificatus nostri anno septimo.

ANNO
1316.

JOANNES XXI. DICTUS XXII.

PONTIFEX CXCVIII.

ANNO DOMINI MCCCXVI.

Joannes post Clementem V. biennio Ecclesia capite destituta, throno consensu se ipsum in Pontificatu confirmavit dicens: *Ego sum Papa*, qui prius Jacobus de Ossa dicebatur. Hæreticos judicavit eos qui docebant, Christum, ejusque Discipulos in hac Terrâ nil proprii possedisse, clerumque similiter in paupertate vivere debere. Trinum Tinnabulum pulsum, quod virginem Matrem oramus (vulgò *ave Maria*) instituit. Ludovicum Bavarum vehementer infestavit. Græcos ad subjectionem revocare tentavit, at frustra fuit. Interea à Ludovico Imperatore Romæ depositus est, Nicolao V. subrogato, qui anno 1330. Joanni cessit, in carcere aliquot post annis mortuus. Obiit Avenione anno 1334. ætatis 90. relinquens in Theauris Ecclesiæ 25. milliones auri. (*Magni Bullarii Romani hujus Edit. Luxemb. Tom. I. 1727. App. fol. 190.*)

I.
Ex Archiv.
Angliæ Rimer
Tom. 3.
pag. 594.

Bulla de Treguis Scotiæ per biennium, & Infractoribus excommunicatis: anno 1317.

JOANNES EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Vocatis nobis, licet insufficientibus meritis, ad Apostolatus officium occurrit, quasi confestim, considerationis nostræ conspectui, acerbis infesta molestiis, periculosa dissensio, quam inter carissimum in Christo filium Eduardum Regem Angliæ illustrem, & dilectum filium Nobilem Virum

Robertum de Baus, gerentem se pro Rege Scotiæ jamdudum inventor malorum omnium suscitavit, amaras nobis suas circumstantias, quas frequenter, dum nos minor status haberet, intra pectoris claustra revolvimus representans. Hinc etenim se offerebant, & offerunt nostris obrutibus, impedimentum proinde facile receptura pia Dei negotia, & præcipue Terræ Sanctæ, deserta incolis Christi fidelibus ipsorumque destituta suffragiis, cui Catholicis Principibus distractis ad bella Civilia, consolator aliquis non assistit ex omnibus caris suis. Hinc se ingerebant, & ingerunt animarum pericula, Christiani sanguinis non levis effusio, gravia rerum dispendia, & non solum ipsorum dissidium, suarumque gentium, sed & quamplurium aliorum in ipsorum commotione, periculosa turbatio pariter & damnosa. Hæc quidem nostri cordis intima stimulant, acutisque stimulis nostrorum interpellant Officium, ut ad occurrendum, per opportuna remedia tanto Religionis Christianæ discrimini ocius exurgamus. Attendentes igitur quod ad nos quilibet immeriti, vices Regis pacifici gerimus, ac plenitudine fungimur, potestatis Apostolorum Principi suisque successoribus ex alto concessæ, singulariter pertinet, in Universali Ecclesia cunctave Congregatione fidelium, pacem quarere, ac ipsam facere diligentius observari, inter præfatos, Regem Angliæ & gerentem se pro Rege Scotiæ, auctoritate Apostolica treguis, quarum factus imaginem pacis inducit usque ad biennium duraturas. Ac in eos, & omnes, & singulos eorum adjuutores, valitiores consiliatores, sequaces, complices, & eorum adherentes, treguis infringentes easdem vel quemlibet, non servantes Excommunicationis sententiam promulgamus, non obstante si Regi, & gerenti, prædictis, aut ipsis Adherentibus, seu cuivis eorum, à Sede Apostolica sit indultum quod excommunicari non possint per litteras Sedis ejusdem, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quælibet alia dictæ Sedis indulgentia, generali, vel speciali cujuscumque tenoris vel expressionis existat, per quam effectus præsentium impediti possit vel quomodolibet retardari. Treguis autem & sententiam ante dictas à die notificationis seu publicationis suarum, suum effectum volumus obtinere. Vassallos insuper, & subditos, Regis & Gerentis, prædictorum à juramento fidelitatis, quo eis, vel eorum alteri tenentur astricti, quantum ad cujusmodi guerræ seu dissensionis articulum, cum in illicitis eis obedire non debeant, per idem tempus absolvimus. Et nihilominus promissiones & obligationes, quæ inter Regem & Gerentem, prædictos, & quoscumque alios sub belli seu conflictus, utinque committendi, processu; nec non confederationes colligationes, & pactiones, quæ inter ipsam Regem & quoscumque alios, ex una parte, ac prædictum Gerentem, & alios quoscumque ex altera interverint, pro ipsa fovenda discordia, utpote contra bonum pacis præsumpta illicitè & acceptata in divinæ Majestatis offensam; & quascumque poenas adjectas ac juramenta præstita super his, sub quibuscumque forma, modo vel expressione verborum, præsertim cum juramentum vinculum iniquitatis esse non debeat, ex nunc nulla fore decernimus, & quatenus de facto processerint irritamus. Nulli ergo omnino hominum licet

hanc

ANNO
1317.